

# POLONYA PAZAR BİLGİLERİ



T.C.  
Ticaret Bakanlığı  
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği  
Genel Müdürlüğü

## İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI .....	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ.....	17
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER .....	23
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER .....	28
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER .....	36

# 1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

## Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Polonya, 1 Mayıs 2004 tarihinde Avrupa Birliği'ne (AB) tam üye olmasıyla birlikte AB'nin Ortak Ticaret Politikasını üstlenmiş ve AB'nin ortak gümrük tarifesini uygulamaya başlamıştır.

Bu çerçevede, AB üyesi ülkelerden ithal edilen ürünler gümrük vergisinden muaftır. AB üyesi olmayan ülkelerden ithal edilen ürünler için ise AB'nin ortak gümrük tarifeleri uygulanmaktadır. Ayrıca, AB üyesi ülkelerden yapılan ithalatta izin ve miktar sınırlaması bulunmamaktadır.

### Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelerden ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ülkelere ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına TARIC CONSULTATION veri tabanı üzerinden erişilebilmektedir.

TARIC veri tabanı ürün bazında faaliyet göstermektedir. TARIC görüntüleme sayfasında ürün kodu (good code) kısmına bilgi edinilmek istenen ürünün GTIP kodu, Geliş/Varış Ülkesi (Origin/Destination) kısmına ise ürünün ihraç veya ithal edilmek istendiği ülke yazılmak suretiyle söz konusu ürüne dair mevcut tüm uygulama ve tüzüklere ulaşılabilir. Ürünün GTIP kodunu bilmiyorsanız gelişmiş arama (advanced search) sekmesinden metin bazında da arama yapılabilir.

TARIC kullanılarak ne yapılabilir?

- Ürüne dair gümrük uygulamaları ve kotalarına, gümrük muafiyetlerine;
- Ürüne dair alınmış ticaret politikası önlemlerine (dampinge karşı uygulamalar, telafi edici önlemler vs.);
- Ürüne yönelik alınmış ithalat veya ihracat kısıtlamalarına ulaşılabilir.

TARIC veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

[https://ec.europa.eu/taxation\\_customs/dds2/taric/taric\\_consultation.jsp?Lang=en](https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

Access2Market üye ülkelerin ve AB'nin 120'den fazla ticaret ortağının AB ile dış ticareti kapsamındaki;

- Gümrük Vergilerine;
- Menş Kurallarına;
- Yürürlükteki Diğer Vergilerine;

- İthalat Prosedürlerine;
- Ürüne ilişkin Teknik Gerekliliklere;
- Dış Ticaret istatistiklerine ilişkin detaylı bilgileri ihtiva eden bir veri tabanıdır.

Access2Market veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>)

AB dışı ülkelerin AB ile olan ticari anlaşmalarına ve yararlanabildikleri gümrük muafiyetlerine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/non-eu-markets>)

Üye ülkelerin pazar profillerine, ithalat prosedürlerine ve dış ticareti düzenleyen mevzuatı ile birlikte ticarete konu ürüne ilişkin teknik mevzuatına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-market-0#tocms>)

Access2Market veri tabanında mal ticaretinin yanı sıra hizmet ticareti ve e-ticarete ilişkin veriler de yer almaktadır. Bu bilgilere aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/services>)

Access2Market veri tabanını daha etkin kullanmak adına Avrupa Komisyonunun organize ettiği sanal eğitim programlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/events-access2markets>)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan dumping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

(<https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm>)

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil serbest ticaret anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>)

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkelere (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmeye üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelere gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>)

## Avrupa Yeşil Mutabakatı

### Avrupa Yeşil Mutabakatı

İş insanlarımız tarafından Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pazarına erişimde dikkate alınması gereken önemli bir husus Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşüm sürecidir.

Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı [Avrupa Yeşil Mutabakatı \(AYM\)](#)<sup>1</sup> ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. AB, bu hedefe ulaşmak için yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini ve tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini açıklamıştır. Sanayiden finansmana, enerjiden ulaşırmaya ve binalardan tarıma uzanan bir dizi alanda AB politikalarında kapsamlı değişiklikler öngören Yeşil Mutabakat, Tek Pazar'ın tesisinden bu yana AB'nin en büyük girişimlerinden birisidir.

Bu kapsamda, AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının 2030 yılına kadar 1990'daki seviyesine kıyasla %55 emisyon azalımı sağlanacak şekilde gözden geçirilmesi için ["Fit for 55" \(55'e Uyum\) mevzuat değişikliği paketi](#)<sup>2</sup> Avrupa Komisyonu'nca 14 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır.

Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi [Sınırdaki Karbon Düzenlemesidir](#)<sup>3</sup> (SKDM/CBAM). Mekanizma, 2026 yılından itibaren ilk aşamada çelik, alüminyum, çimento, gübre, hidrojen ve elektrik ithalatında, AB Emisyon Ticaret Sistemi'nde (ETS) geçerli haftalık ortalama karbon ücretleri üzerinden ilgili ürünlerin üretimi aşamasında salınan emisyon miktarına göre hesaplanacak karbon fiyatına tabi tutulmasını düzenlemektedir. 1 Ekim 2023 ile 31 Aralık 2025 tarihleri arasında uygulanacak geçiş döneminde ise AB ülkelerindeki ithalatçıların mevzuat kapsamına giren ürünler için gömülü emisyonları ve varsa menşe ülkelerde ödenen karbon ücretlerini raporlaması gerekecektir. Ekim 2023 tarihi itibarıyla başlatılan SKDM raporlama uygulamasına ihracatçılarımızın hızlı adaptasyonunu sağlamak için söz konusu uygulamaya başlangıçta tabii olacak olan demir-çelik, alüminyum ve çimento sektörleri özelinde bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, SKDM konusunda on-line bilgilendirmeler yapılmakta olup kayıtlar ve sunumlar [Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından](#)<sup>4</sup> paylaşılmaktadır.

Yeşil Mutabakatın ana unsurlarından bir diğeri ise ilgili tüm ürün mevzuatına etki edecek olan dögüsel ekonomidir. Bu ana tema altında, 10 Mart 2020 tarihinde [Yeni Sanayi Stratejisi](#)<sup>5</sup>, 11 Mart 2020 tarihinde ise [Dögüsel Ekonomi Eylem Planı](#)<sup>6</sup> açıklanmıştır. Böylece AB, hammadde temini aşamasından ürünlerin üretimi, tüketimi ve atık yönetimine dair dögüsel bir yaklaşım ile yeni kurallar getirileceğini açıklamış, elektronik ve bilişim teknolojileri, piller ve araçlar, ambalaj, plastikler, tekstil, yapı ve inşaat, gıda, su ve besinler öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir.

Gümrük Birliği kapsamında ülkemizce uyum sağlanan ürün mevzuatında önemli değişiklikler getirecek olan ve 30 Mart 2022 tarihinde açıklanan [Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi](#)<sup>7</sup> ile gıda, yem ve

<sup>1</sup> [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal\\_en](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en)

<sup>2</sup> <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

<sup>3</sup> [https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism\\_en](https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en)

<sup>4</sup> <https://www.youtube.com/@ticaret/search?query=skdm>

<sup>5</sup> [https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip\\_20\\_416](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_416)

<sup>6</sup> [https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan\\_en](https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en)

<sup>7</sup> [https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/sustainable-products/about-sustainable-products\\_en](https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/sustainable-products/about-sustainable-products_en)

medikal ürünler haricinde tüm ürün grupları için sürdürülebilirliğin bir norm olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çerçevede açıklanan [Yeni Eko-Tasarım Tüzüğü Taslağı](#)<sup>8</sup> ile ürünlerin AB piyasasına arzı için karşılaması gereken standartların sürdürülebilirlik ekseninde şekillendirilmesi, ürünlerin hammadde tedarikinden, üretim, tüketim ve atık aşamasına kadar daha dayanıklı, karbon salımı düşük, geri dönüştürülebilir olmasına yönelik AB düzeyinde ortak kurallar oluşturulması, ürüne ilişkin bilgilerin tüketici, piyasa gözetimi otoriteleri, geri dönüşüm sektörüncce kolayca ulaşılabilir olmasını sağlamak üzere ürüne eşlik edecek “dijital ürün pasaportları” geliştirilmesi, zorunlu yeşil kamu alımları kriterleri getirilmesi amaçlanmıştır.

2024 yılı içinde yasalması öngörülen Eko-Tasarım Tüzüğü’nde belirlenen esaslara uygun olarak 2024-2027 döneminde demir-çelik, alüminyum, tekstil ve konfeksiyon, mobilya (yatak döşeği dahil), lastik, deterjan, boya, yağlar, kimyasallar, bilgi teknolojileri ürünleri ve diğer elektroniklerde AB pazarına giriş için eko-tasarım mevzuatlarının açıklanması beklenmektedir.

Öte yandan, AB’nin yeşil mutabakat hedefleri doğrultusunda mevzuat çalışmaları devam etmekte olup, [Batarya ve Batarya Atıkları Tüzüğü](#)<sup>9</sup>, Gıda ile Temas Eden Geri Dönüştürülmüş Plastik Tüzüğü, Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü yasalması olup, [yapı malzemeleri](#)<sup>10</sup>, [ambalaj ve ambalaj atıkları](#)<sup>11</sup>, [döngüsel araç tasarımına](#)<sup>12</sup> ilişkin yasama süreci devam etmektedir.

AB tarafından açıklanan [Atık Sevkiyatı Tüzüğü Taslağı](#)<sup>13</sup> ile AB içinde toplanan atıkların öncelikli olarak AB içinde kullanılması amacıyla atık sevkiyatlarına kısıtlamalar getirilmesi öngörülmektedir. [Atık Çerçeve Direktifinin Revizyonu](#)<sup>14</sup> ile ise, AB içindeki atıkların kaynağında ayrı toplanması amacıyla Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu uygulamasının tüm sektörler genişletilmesi amaçlanmış, bu çerçevede 2025 yılı itibarıyla tekstil ve konfeksiyon atıklarının ayrı toplanmasının zorunlu olması öngörülmüştür.

AB bir taraftan üçüncü ülkelere yönelik atık ihracatını kontrol altına almayı hedeflerken, AB içindeki mevcut atıkların da bir kaynak olarak ekonomiye kazandırılmasını amaçlamaktadır.

AB tarafından önümüzdeki dönemde açıklanacak mevzuat tasarımları ile açıklanan tasarımların son durumlarına ilişkin bilginin [Döngüsel Ekonomi Eylem Planı](#)<sup>15</sup> sayfasından takibi mümkündür.

\*\*AB Yeşil Mutabakatı kapsamındaki güncel gelişmeler ve AB Kurumlarınca yayımlanan bilgi/belgeler hakkında bilgiye erişmek için Bakanlığımız web sitesindeki [“Yeşil Mutabakat”](#) bölümünü<sup>16</sup> takip ediniz.

<sup>8</sup> <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/12/05/products-fit-for-the-green-transition-council-and-parliament-conclude-a-provisional-agreement-on-the-ecodesign-regulation/>

<sup>9</sup> [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L\\_.2023.191.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2023%3A191%3ATOC](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2023.191.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2023%3A191%3ATOC)

<sup>10</sup> <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5762-2024-REV-1/en/pdf>

<sup>11</sup> [https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-packaging-and-packaging-waste\\_en](https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-packaging-and-packaging-waste_en)

<sup>12</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023PC0451>

<sup>13</sup> <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/11/17/waste-shipments-council-and-parliament-reach-agreement-on-more-efficient-and-updated-rules/>

<sup>14</sup> [https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-targeted-revision-waste-framework-directive\\_en](https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-targeted-revision-waste-framework-directive_en)

<sup>15</sup> [https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan\\_en](https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en)

<sup>16</sup> <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat>

## Gümrük Kontrolleri

### İthalat Kontrol Sistemi 2 Sürüm 3

ICS2 sistemi, ekonomik operatörlerin AB'ye doğrudan veya AB'den transit şekilde üçüncü ülkelere gerçekleştirilecek sevkiyatlarına ilişkin bilgi ve verilerin Yükleme Öncesi Kargo Bilgisi (PLACI) ve varış öncesi Giriş Özet Beyanları (ENS) aracılığıyla AB Gümrük İdareleri'ne sunulmasını gerekli kılan bir elektronik gümrük sistemidir.

Sistem ile kargo ve taşımaya ilişkin risk analizinin gerçekleştirilip güvenliğe ilişkin tehditlerin önlenmesi, uluslararası gümrük işlemlerinin kolaylaşması ve ekonomik operatörler ve AB Gümrük İdareleri arasındaki bilgi alışverişinin basitleşmesi amaçlanmaktadır.

Sistemden pek çok ticari aktör etkilenecek olup, AB sınırları içinde ve dışında posta operatörleri, ekspres kargo taşımacılığı, havayolu kargo taşımacılığı, denizyolu, demiryolu ve karayolu taşımacılığı, AB sınırları dahilinde belirli son alıcılar, lojistik firmaları bu aktörler arasında yer almaktadır. Bu yönüyle, doğrudan AB'ye veya AB'den transit olarak başka bir ülkeye eşya gönderen Birlik dışındaki, Türkiye dahil, tüm ihracatçılar sistemden etkilenecektir.

Sistem kapsamında, AB'nin ihtiyaç duyduğu verilerin girilmemesi halinde, taşımaya ilişkin işlemler AB sınırında durdurulup, eşyanın gümrük işlemleri yapılmayacak, yetersiz beyanlar reddedilecek ya da ticaret akışını sekteye uğratabilecek tedbirler söz konusu olabilecektir.

Sistem, sevkiyat kapsam ve şekline göre üç sürüm halinde uygulanmaktadır. Havayolu kargo taşımacılığı ön yükleme ve havayolu posta taşımacılığı ön yükleme için Sürüm 1, 15 Mart 2021 tarihi itibarıyla; havayolu genel kargo taşımacılığı ile havayolu taşımacılığı ve posta taşımacılığı için Sürüm 2 ise, 1 Mart 2023 tarihi itibarıyla halihazırda AB gümrüklerinde uygulanmaktadır. Bu sistem kapsamındaki uygulamaya ilişkin ilave bilgiye AB'nin [Import Control System 2 \(ICS2\) - European Commission \(europa.eu\)](https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-ics2-0_en)<sup>17</sup> adresindeki bağlantıdan erişilebilmektedir.

Deniz yolu, karayolu ve demiryolu taşımacılıklarını kapsayan Sürüm 3'ün operasyonel süreci öncelikle deniz yolu taşımacılığına konu sevkiyatlar için 3 Haziran 2024 tarihi itibarıyla AB gümrüklerinde başlayacaktır. Karayolu ve demiryolu taşımacılığı için ise sisteme geçişin 1 Nisan 2025 tarihinde başlaması planlanmaktadır.

Sürüm 3'e ilişkin ekonomik operatörlere yönelik yayımlanan belgelere aşağıdaki çevrimiçi olarak ilk aşamada [Import Control System 2 - Release 3 - European Commission \(europa.eu\)](https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-release-3_en)<sup>18</sup> sitesi aracılığıyla ilave bilgi alınması mümkündür.

## Gümrük Tarifeleri

Türkiye-AB arasındaki Gümrük Birliği kuralları çerçevesinde sanayi ve işlenmiş tarım ürünlerine yönelik gümrük vergisi muafiyeti bulunmaktadır. İşlenmiş tarım ürünlerinde gümrük vergileri tespit edilirken, tarım payı ile sanayi payı ayrılmakta ve sadece sanayi payı vergi muafiyetine tabi tutulmaktadır.

<sup>17</sup> [https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-ics2-0\\_en](https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-ics2-0_en)

<sup>18</sup> [https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-release-3\\_en](https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-release-3_en)

Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma giren mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarına herhangi bir yerde serbestçe dolaşıma hakkına sahiptir.

Tarım ürünlerinde ise Türkiye menşeli ürünler için tercihli rejim uygulaması söz konusudur. Polonya'ya ihraç edilecek ürünlerle ilgili geçerli vergi oranlarının ve yürürlükteki ticaret politikası önlemlerine ([http://ec.europa.eu/taxation\\_customs/dds2/taric/taric\\_consultation.jsp?Lang=en](http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)) web sitesinden veya (<http://trade.ec.europa.eu/tradehelp/>) web sitesinden ulaşmak mümkündür.

Söz konusu websitesi ürün tanımı veya gümrük tarife istatistik pozisyonu (GTİP) bazında arama yapılmasına olanak tanımakta, ayrıca söz konusu ürüne ilişkin başka kısıtlamalar varsa onları da göstermektedir.

### **Türkiye-AB Gümrük Birliği**

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği kapsamındaki ürünler için gümrük vergisi veya herhangi bir miktar kısıtlaması bulunmamaktadır. Gümrük Birliği 31 Aralık 1995 tarihinden beri yürürlükte olup, temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Ek Protokol'e dayanmaktadır.

Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini (sanayi payı itibariyle) kapsamaktadır. Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sunulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarında herhangi bir yerde serbestçe dolaşıma hakkına sahiptir.

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son aşamasının uygulanmasına ilişkin 1/95 sayılı ve 22 Aralık 1995 tarihli kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21996D0213%2801%29&rid=2>)

- AT-Türkiye Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 1/2006 sayılı ve 26 Eylül 2006 tarihli AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararının uygulamasına ilişkin ayrıntıları düzenleyen karar

(<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:265:0018:0038:en:PDF>)

Gümrük Birliği, Amsterdam Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler aşağıdaki yasal dayanaklar çerçevesinde tavizli bir rejimden yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir (Movement Certificate-Dolaşım Belgesi-EUR.1 ve fatura beyanı).

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarihli ve 1/98 sayılı kararı ile tarım ürünleri ticaret rejimi hakkında 3 no.lu Protokol:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:1998:086:TOC>)

- Türkiye ile Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu arasında Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunu kuran Antlaşmanın kapsamına giren ürünlerle ilgili Anlaşma çerçevesinde kurulan Ortak Komitenin Anlaşmanın 1 no'lu Protokolünü tadil eden 24 Şubat 2009 tarihli 1/2009 sayılı Kararı:

([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L\\_.2009.143.01.0001.01.ENG](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2009.143.01.0001.01.ENG))



Öte yandan, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın kabulü ve 31 Aralık 1995 tarihinde Gümrük Birliği'nin yürürlüğe konulmasıyla, Türkiye ile AB arasında sanayi ürünleri ticaretinde gümrük vergileri sıfırlanmış ve Türkiye üçüncü ülkelere karşı Ortak Gümrük Tarifesi uygulamaya başlamıştır. Türkiye-AB Gümrük Birliği, sadece sanayi ürünlerini ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsamakta, geleneksel tarım ürünleri ise kapsam dışı bulunmaktadır. İşlenmiş tarım ürünlerinde gümrük vergileri tespit edilirken, tarım payı ile sanayi payı ayrılmakta ve sadece sanayi payı vergi muafiyetine tabi tutulmaktadır.

## Rekabet

### AB'nin Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü

Avrupa Komisyonunun Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü 23 Aralık 2022 tarihinde L 330 sayılı AB Resmi Gazetesinde EU 2022/2560 sayısıyla yayınlanmış olup, anılan Tüzük kapsamında, Avrupa Komisyonu'na üçüncü ülkeler tarafından verilen ve AB pazarında rekabeti bozan sübvansiyonlara karşı soruşturma yürütme ve gerekli durumlarda önlem alma yetkisi verilmektedir. Böylelikle, AB'nin katı rekabet kurallarına tabi AB'de yerleşik firmalar ile üçüncü ülke firmaları arasında eşit rekabet şartlarının sağlanmasının hedeflendiği açıklanmıştır.

Tüzük ile birlikte üçüncü ülkenin, doğrudan veya dolaylı olarak iç pazarda faaliyette bulunan bir veya daha fazla yüklenici veya sektöre fayda sağlayan mali katkı yabancı sübvansiyon olarak değerlendirileceği ifade edilmiştir.

Tüzük kapsamında, yüklenicilerin eşik değerlerin üzerinde kalan tüm satın alma ve birleşmeleri ile kamu alımlarına katılımlarının Komisyon'a ön bildiriminin yapılması gerekmekte olup, ayrıca Komisyon'un eşik değerler altında kalsalar dahi, piyasayı bozucu yabancı sübvansiyon şüphesi bulunan tüm piyasa hareketlerini soruşturma yetkisi bulunmaktadır.

Tüzüğe <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj> bağlantısından erişilebilmektedir.

Söz konusu Tüzük 12 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlanmış olup, 12 Ekim 2023 itibarıyla şirketlerin yabancı mali katkıları içeren ve ilgili bildirim eşiklerini aşan şirket birleşmeleri ve kamu alımları hakkında bildirimde bulunmaları gerekmektedir.

Tüzük ile ilgili olarak 12 Temmuz 2023 tarihli AB Resmi Gazetesinde (EU) 2023/1441 sayılı Uygulama Tüzüğü yayınlanmıştır. Söz konusu Tüzükte birleşmelere ilişkin bildirimlerin ve kamu alımları prosedürlerinde yabancı mali katkı bildirimlerinin şekil, içerik ve usulü, Tüzüğe göre yapılması gereken sözlü açıklamaların usulüne ilişkin detaylar, ifşa, dosyalara ve gizli bilgilere erişim hakkındaki detaylı kurallar, şeffaflık gereklilikleri ve zaman kısıtlarının hesaplanması ve Tüzük kapsamındaki taahhütlere ilişkin zaman kısıtlarının detayları belirlenmiştir.

Uygulama Tüzüğüne Implementing regülatör-2023/1441-EN-EUR-Lex (europa.eu) adresinden ulaşılabilir.

## İç Vergiler

Kurumlar Vergisi	%19
Gelir Vergisi	Gelir seviyesine göre değişmek üzere, %18 ve %32. 85.528 zlotiye kadar maaş geliri olanlardan %18-(eksi) 556,02 zloti (vergi indirim miktarı) 85.528 zlotinin üzerinde geliri olanlar için 14.839,02 zloti +85.528 zlotinin üzerindeki miktarın %32'si
KDV	Genel Oran: %23 %8: İlaç ve sağlık hizmetleri, temel gıda ürünleri, çocuk temel ihtiyaçları, inşaat, konaklama hizmetleri, su, gübre %5: Kitap, dergi, gemi ve uçak ekipmanı, AB dışı ülkelere ihracat ve AB ülkelerine yapılan satışlar
Özel Tüketim Vergisi	Vergi oranı malın birimine (mesela alkolün hektolitresine göre) yahut fiyatına göre tespit edilmektedir. AB mevzuatı ile uyumlu olarak vergi uygulanan ürünler: Mineral yağlar, tütün, alkol ve alkollü içecekler Münhasıran Polonya tarafından vergi uygulanan ürünler: Örneğin binek otomobilleri, parfüm ve kozmetikler
Emlak Vergisi	İş faaliyetleri için kullanılacak binalarda: 17,98 zloti/metrekare İş faaliyetleri için kullanılacak arazilerde: 0,66 zloti/metrekare (Yukarıda belirtilen oranlar yıllık maksimum oranlardır)

### **KDV Rejimi**

Polonya, 2004 yılında AB üyeliğiyle birlikte AB'nin KDV rejimine katılmış ve AB tek pazar ekonomisinin bir parçası haline gelmiştir. AB içi veya AB dışı ülkelere gelen yabancı şirketler, Polonya'da mukim bir şirket kurmadan veya bir işyeri oluşturmadan ülkede KDV kaydı yaptırmaması mümkün olmamaktadır. Bu durum yerleşik olmayanların KDV ticareti olarak bilinmektedir.

Polonya'ya hariçten satışların yanı sıra, Polonya'da yerleşik olmayan tüccarlar için bir KDV eşiği yoktur ve vergilendirilebilir tedariklerin başlamasından önce bir KDV numarası alınması gerekmektedir. AB üye ülkeleri dışındaki firmaların ya da AB'de ticari kuruluşu/ikamet yeri/sabit kuruluşu olmayan firmaların KDV kaydı için ülkede bir vergi temsilcisi bulundurması gerekmektedir. Vergi temsilcileri, temsil ettikleri vergi mükelleflerinin vergi yükümlülüklerinden sorumlu olacaktır.

KDV Kaydı gerektiren faaliyetler;

- Polonya'ya mal ithal etmek ve Polonya'dan mal ihraç etmek,
- Polonya içinde mal satmak,
- Polonya'dan diğer AB ülkelerine mal satmak,
- Polonya'da yaşayan özel kişilere uzaktan satış, ör. internet satışları.

Polonya'da KDV kaydı genellikle üç hafta sürmektedir, ancak bu sürecin uzunluğu talep edilen belgelerin şartları karşılamasına ve tam olmasına bağlı olarak değişebilmektedir.

Polonya'da ve AB içerisinde KDV'ye tabii ticari faaliyet yürütmeyi planlayan firmaların ilk vergilendirilebilir faaliyet tarihinden önce bir kayıt formu doldurması gerekmektedir.

Yıllık satışı 200.000 PLN'yi geçmeyen mükellefler KDV'den muaftır. Ancak, muafiyet yabancı vergi mükelleflerine uygulanmamaktadır.

Ocak 2017'den bu yana vergi idareleri, 6 aydır KDV beyannamesi vermeyen ve hayali faaliyetlerle faturalar düzenleyen firma ve kişilerin kayıtlarını silmek konusunda yetkilendirilmişlerdir.

Polonya'da vergiye tabii faaliyet gösteren, yerleşik olmayan firmaların yerel KDV kurallarına ve oranlarına uymaları gerekmekte olup, şirketler veya vergi acenteleri tarafından tutulacak KDV kayıtlarının düzeni ve biçimi konusunda katı kurallar uygulanmaktadır. Muhasebe ve kayıt açısından dikkat edilmesi gereken hususlar;

- KDV Yasasında belirtilen açıklama ayrıntılarıyla faturaların hazırlanması.
- Alıcının uygun imzası, doğruluğu ve mutabakatını gösterir elektronik faturalar.
- Hesap ve kayıtların en az 8 yıl tutulması.
- Tedarik zamanı KDV kurallarına göre mal veya hizmetler için müşterilerin doğru faturalandırılması.
- Kredi notlarının ve diğer düzeltmelerin işlenmesi.
- Onaylanmış döviz kurlarının kullanılması.
- Elektronik faturalar dahil fatura gereksinimleri
- Döviz raporlama, oranlar ve çeviri
- AB satışlarının ve AB dışına ihracatın gerçekleştirilmesi için gerekli belgeler
- Geçmiş iadelerdeki hataları düzeltme.

### **Polonya'da KDV Oranları**

<b>Oran</b>	<b>Türü</b>	<b>Mal ve Hizmetler</b>
23%	Standart	Diğer bütün vergilendirilebilir mal ve hizmetler
8%	Azaltılmış	Belli başlı gıda maddeleri; su; eczacılık ürünleri; engelliler için medikal ekipman; çocuk arabası koltukları; bebek bezleri; yurtiçi yolcu taşımacılığı; yurtiçi su yolları veya karayolları ile yapılan yurtiçi ve yurtdışı yolcu taşımacılığı; gazeteler ve dergiler; kültürel faaliyetler ve eğlence parklarına giriş; bazı ücretli TV/kablo TV; yazarlar ve kompozitörler; sosyal barınma evleri; özel mülklerde bazı renovasyon ve tamirat; bazı tarım ürünleri tedariki; otel geceleme; restoranlar (alkol ve belli bazı içecekleri satanlar hariç); spor faaliyetlerine katılım; levazımat ve krematoryum hizmetleri; atık toplama hizmetleri; bisikletlerin küçük tamir ve bakımları, ayakkabılar ve deri ürünleri, giyim ve ev tekstili; saç bakım; havai fişek; bazı sipariş gıdalar; sadece restoran hizmetleri veren bar ve kafeler; dekorasyon amaçlı veya gıda üretimi (%5 seviyede) için kesilmiş çiçek ve bitkiler; inşaat işleri; atık su temizleme ve arıtma
5%	Azaltılmış	Bazı gıda maddeleri; bazı meyve suları; bazı kitaplar ve uzmanlık alanı olan surely yayınlar (e-kitaplar dahil); bazı tarımsal ürünler; Yolcu taşımacılığında yolculuk sırasında verilen bazı gıdalar
0%	Vergi Dışı	Şehirler arası veya uluslararası yolcu taşımacılığı (yurtiçi su yolları ve karayolları hariç), finans; posta hizmetleri

## Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Teknik standartlar konusunda Polonya, Avrupa Birliği mevzuatını takip etmektedir. AB tarafından düzenlenmemiş alanlarda ise Polonya kendi ulusal standart ve teknik mevzuatını uygulamaktadır. Ulusal düzeyde standartların geliştirilmesi ve ilgili uygulamalar Polonya Standardizasyon Komitesi (<https://www.pkn.pl/en>) sorumluluğunda yürütülmektedir.

Polonya **Test ve Sertifikasyon Merkezi** (<https://cbc.org.pl/en/>), ürün inceleme ve sertifikasyonda yetkili kurumdur. AB tarafından Onaylanmış Kurum olan Merkez, ürün sertifikaları ve uygunluk değerlendirmeleri, B, Q, Eko, Ecolabel etiketleri, PCBC ve IQNet Sertifikaları verebilmektedir. Ayrıca, tıbbi ekipman, oyuncak, bebek arabası, çocuk ürünleri, mobilya ve ev eşyası, bisikletlere yönelik ürün testleri yapmaktadır.

Polonya'nın AB üyesi olması ve mevzuatının uyumlaştırılmış olması nedeniyle, Polonya pazarına girecek yeni yaklaşım kapsamı ürünlerin AB mevzuatına uygun şekilde belgelendirilmiş ve aranan işaretleri (CE İşareti gibi) haiz olması gerekmektedir. İhracatçı ülke tarafından düzenlenen belgeler, AB tarafından yetkilendirilmiş/onaylanmış kuruluşlarca düzenlenmiş olması koşuluyla kabul edilmektedir.

Öte yandan, AB'nin 25/10/2011 tarihli "EU 1169/2011" Sayılı Tüzüğü çerçevesinde AB'ye ithal edilecek tarım ve gıda ürünlerinin etiketlerine ilişkin yeni kurallar konulmuştur. Bahse konu Tüzük, ürünün muhteviyatında yer alan **süt, yerfıstığı, susam** gibi alerjenlerin belirtilmesinden, etiketlerde kullanılacak harf boyutuna değin detaylı düzenlemeler içermekte, ayrıca işlenmiş gıda ürünlerinin dışında, diğer tarım ürünlerine ve gastronomi sektörüne yönelik hükümler de ihtiva etmektedir.

Polonya piyasasına arz edilecek tüketici ürünlerinde ürün bilgilerinin Lehçe sunması gerekmektedir. Üreticilerin, isim ve adres bilgilerini ürünlerinin ve test numunelerinin üzerine ilıstirmesi, aynı zamanda tüketici şikayetlerini analiz edip, gerektiğinde ürüne ilişkin şikayetler ve sorunları ortadan kaldırmak için yapılan işlemler hakkında distribütörleri bilgilendirmesi gerekmektedir.

## Avrupa Birliği'nin Ürönlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için AB'nin tüzük, direktif vb. adlar ile meydana getirdiği (EURLEX internet sayfasından ulaşılabilen) teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, tüm ürünler için temel kuralları belirleyen yatay mevzuatın yanı sıra, ürönlere ilişkin teknik düzenlemelerden (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) oluşmaktadır. Bunun haricinde, AB içinde ortak bir düzenlemeye tabi olmayan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) ürünler yönünden üye ölkeler kendi düzenlemelerini yapmakta serbesttir.

Ölkemiz, Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürönlere ilişkin teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE işareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve ürönlere ilişkin (sektörel) mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ölkemiz, AB'nin ürönlere ilişkin mevzuatındaki güncellemeleri de takip ederek bilahare ulusal mevzuatına yansıtmaktadır.

Ölkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO-<http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/>) yayınlanmaktadır.

Sonuç olarak, ortak bir AB mevzuatı bulunan ürünler yönünden ulusal mevzuatımızı uyumlaştırdığımız ölçüde veya düzenlenmemiş alanda yer alan ürünler yönünden Türk ürünlerinin AB'de ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürönlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyini sağlamaktadır. Ölkemizce uyum sağlanan AB mevzuatı ve ilgili yetkili kuruluşların irtibat bilgileri "Türkiye Ürün Kuralları Veri Tabanı"nda yer almaktadır; anılan Veri Tabanına <https://urunkurallari.ticaret.gov.tr/> adresinden erişim sağlayabilirsiniz.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı bilgi edinmek için ([abteknik@ticaret.gov.tr](mailto:abteknik@ticaret.gov.tr)) adresinden irtibata geçilebilir. Ayrıca, Avrupa Birliği'nce hazırlanan ve ürün kurallarının uygulanmasına ilişkin bilgiler içeren güncel Mavi Rehber, Bakanlığımız tarafından Türkçeye çevrilerek üreticilerimizin, ilgili Bakanlıklarımızın, sivil toplum kuruluşlarımızın ve ilgili tüm paydaşların hizmetine sunulmuştur. Mavi Rehber'e aşağıda yer alan adres üzerinden erişilebilmektedir: <https://ticaret.gov.tr/data/5dc55af713b87654fc017421/MAV%C4%B0%20REHBER%202022,..pdf>

## AB ve Ürün Standartları

Bazı ürünler menşesine bakılmaksızın Avrupa Birliği'nin getirdiği zorunluluklar sebebiyle birtakım mevzuatlarla sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan, bütün Birlik ölkeleri için özellikle adil rekabeti destekleyici çeşitli garanti sistemleri bulunmaktadır. ISO 9000 serisi ve HACCP kaliteyi garantileyen ve rekabet faktörünü ön plana çıkaran bir uygulamadır. Çevre üzerine ISO 14000 serisi ve OHSAS 18001 teknik özelliklerine göre iş kazalarını önleme sertifikası da her geçen gün daha önem kazanmıştır. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikasının alınması zorunlu olmamakla birlikte ürün satın almada tercih nedenidir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB pazarına girebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekmektedir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir. Birçok sanayi

ürününde CE İşareti ([https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking\\_en](https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en)) bulunması zorunludur. Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından imalatçı sorumludur. Ancak, eğer imalatçı ya da imalatçının yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Diğer bir anlatımla, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB mevzuatına uygunluğunu temin etmek zorundadır.

Ürünlerin piyasaya arz edilmesine ilişkin akreditasyon ve piyasa gözetimi ve denetimi işlemleri AB'nin 765/2008/EC sayılı Tüzüğü ile 2019/1020/EU sayılı Tüzüğü'ne göre yürütülmektedir. Anılan mevzuat, AB gümrüklerinde kontrolleri, CE İşareti ve akreditasyonunun yanı sıra üye devletlerde piyasa gözetimi ve denetimine yönelik hükümler ihtiva etmekte olup üye ülkeler tarafından işbirliği içinde uygulanmaktadır.

AB genelinde gıda ile ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen 178/2002/EC sayılı Tüzük doğrultusunda Genel Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 tarihli düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurularak gıda güvenliği konusunda uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Genel Gıda Yasası, gıdaların izlenebilirliği konusunda da hükümler içermektedir ve düzenlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

AB genelinde tarım ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin ortak kuralları 1308/2013/EU ve 1379/2013/EU sayılı Tüzükler belirlemektedir.

Üçüncü ülkelerden ithal edilen taze meyve ve sebzelerin sevkiyatının AB pazarlama standartları ve diğer eşdeğer standartlara uygun olması gerekmektedir. Bu yönde, 543/2011/EU sayılı Tüzük taze meyve ve sebze ithalatı ile ilgili genel ve spesifik pazarlama standartlarını belirlemektedir.

## Uygunluk Değerlendirme

### AB ve Uygunluk Değerlendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanmasında zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır.

AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir.

AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır (NANDO-<http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/>).

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları da bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi), CENELEC-Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (<https://www.cenelec.eu/Pages/default.aspx>) ve ETSI-Avrupa Telekomünikasyon Standartları Kurumu'ndan (<https://www.etsi.org/>) temin edilebilir.

## Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Polonya ürünlerin ambalaj, paketleme ve etiketlemesine yönelik standartlarda AB düzenlemelerine tabiidir. Bütün ürünleri kapsayan genel bir ambalajlama, paketleme ve etiketleme mevzuatının olmaması nedeniyle, her ürün için farklı bir düzenleme söz konusudur.

Özellikle gıda ürünleri, tekstil, elektrikli ve elektronik ekipmanlar, kimyasal ürünler, kozmetik, oyuncak gibi ürünler bunlardan birkaçıdır. Ürün bazında AB düzenlemelerinin ve gerekliliklerinin kontrol edilmesi gerekmektedir.

Bunun yanı sıra, Polonya mevzuatı, çevrenin korunması amacıyla yönelik olarak ambalajlama ile ilgili bazı gereklilikleri hükme bağlamaktadır. Genel bir kural olarak, ambalaj sektöründeki imalatçı ve ithalatçılar, çevre kirlenmesini önlemek üzere, ambalaj üretiminde kullanılan girdilerin ve artıkların miktarını sınırlandırmakla mükelleftir. Buna göre, paket için kullanılacak malzeme paketin işlevini yerine getirmesini sağlayacak asgari miktarda olması, çok kullanımlı veya geri dönüştürülebilir şekilde tasarlanması, en az miktarda tehlikeli madde ihtiva eden malzeme tercih edilmesi gerekmektedir.

Paketleme ile ilgili etikette, paketin üretildiği malzemenin tipi, yeniden kullanım yahut geri dönüşüm durumuna ait bilgilerin yer alması gerekmektedir. Etiketlenmesi gereken ambalajlama ve etiket formatı çeşitli kararlarla hukuki düzenlemeye tabi tutulmuştur. Ambalaj üreticileri, ithalat ve ihracatçıları, ilgili makamlara sunacakları yıllık raporlarında üretilen, ithal veya ihraç edilen paketleme malzemesinin miktarını, yapıldıkları materyalleri belirtmek durumundadır.

Benzer şekilde, ambalajlı ürün satan şirketler, kullanıcılara paketin kendisi ve atığı (geri alınması, toplanması, yeniden kazanılması, dönüştürülmesi, atılması vb.) konusunda bilgi sağlamak zorundadır. 2 bin metrekareden büyük satış alanına sahip perakendeciler, maliyeti kendilerine ait olmak üzere sattıkları malların ambalaj atıklarını toplamakla yükümlüdür.

Tekrar kullanımı öngörülen atıklar arasında, havalandırma, soğutma ve dondurma cihazları, ısı pompaları ve piller bulunmaktadır.

### AB ve Ambalaj, Paketleme, Etiketleme

Tüketicinin korunması göz önünde tutularak, AB içerisinde sadece AB etiketleme mevzuatına uyan ürünlerin pazarlanmasına izin verilmektedir. AB etiketleme mevzuatı, gıda, ev gereçleri, ayakkabı, tekstil vb. sektörler için zorunlu etiketleme standartları koymaktadır.

Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır. Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel AB mevzuatı şunlardır:

- Tüzük 1272/2008/EC (CLP); madde ve karışımların sınıflandırması, etiketlenmesi ve ambalajlanması hakkında kurallar,
- Tüzük 2022/1616/EC; gıda ile temas eden geri dönüştürülmüş plastik materyallerin pazara giriş koşulları ve geri dönüşüm teknolojilerine ilişkin kurallar,
- Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketleme ve paket artıklarına dair genel kurallar.

- Tüzük 1935/2004/EC (OJ L-338 13/11/2004); gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar.
- Direktif 2000/29/EC (OJ L-169 10/07/2000); ağaç ve diğer bitkilerden yapılan paketlere uygulanacak bitki sağlığı kuralları.

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir (EU Labels: [https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels\\_en](https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en)).

AB, üye ülkelerde gönüllülük esasına bağlı olarak, 66/2010/EC sayılı Tüzük ile Çevre Etiket (Eco-label) düzenlemesi geliştirmiştir. Çevre Etiket ile ilgili bilgi ([https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel\\_en](https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel_en)) linkinden edinilebilir.

## Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikengel.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.



## 2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

### Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

#### AB ve Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Avrupa Birliği Fikri Sınai Mülkiyet Hakları Ofisi-EUIPO, AB markaları, tescilli topluluk tasarımları, zanaat ve sanayi ürünlerine yönelik coğrafi işaretler ile fikri mülkiyet alanında Avrupa'da ve uluslararası arenada iş birliğini yönetmekten sorumlu bir AB kuruluşudur. Ayrıca, Fikri Mülkiyet Haklarının İhlallerine İlişkin Avrupa Gözlemevi'ni (European Observatory on Infringements of Intellectual Property Rights) yönetmekle görevlidir. Bu kuruluş, ulusal ve bölgesel faaliyet gösteren Fikri Sınai Mülkiyet Ofisleri, kullanıcı grupları, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmaktadır (<https://euipo.europa.eu/>).

Polonya'da fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunması kanunla garanti altına alınmıştır. AB üyesi olarak Polonya, AB kanunlarında yer alan tüm gereklilikleri ve standartları karşılamaktadır.

Polonya'da ticari markaların tescili zorunlu değildir. Ancak, bu durumda üçüncü şahısların aynı markayı kullanmaları, hatta tescil ettirmeleri mümkün olduğundan, Polonya piyasasına yeni giren firmaların markalarını hemen tescil ettirmelerinde fayda görülmektedir. Eğer bir marka önceden üçüncü kişilerce tescil ettirilmişse markanın satın alınması yahut bir lisans anlaşması vasıtasıyla kullanılması imkan dahilindedir. Polonya mevzuatına göre lisans anlaşmasının yazılı olarak yapılması gerekmektedir.

Firmalar tarafından dikkat edilmesi gereken unsur, diğer ülkelerde tescil edilen markaların Polonya'da korunması için Polonya Patent Ofisi'ne kayıt için başvurulması gerektiği hususudur. Yabancı şirketler, işlemlerini, temsil yetkisi verdikleri Polonyalı lisanslı bir patent avukatı aracılığıyla yürütmelidir.

Ticari markalar, Polonya'da uluslararası sözleşmelere dayanan geniş bir korumayı haizdir. Markanın korunması bakımından arzu edilen bölgenin büyüklüğüne göre markalar yalnızca Polonya'da ya da AB içinde tescil edilebilmektedir. Ticari markanın korunması, markanın Patent Ofisi nezdinde tescil edilmesi suretiyle elde edilmekte ve ticaret markasının doğru bir şekilde verilmesinden itibaren 10 yıllık bir süre boyunca geçerli olmaktadır. Bu koruma, hak sahibi kişinin başvurusu üzerine müteakip 10'ar yıllık süreler için uzatılabilmektedir.

Patent konusunda müracaatların ibraz edileceği merci **Polonya Patent Ofisi** (<https://uprp.gov.pl/pl/>)'dir. Bir patent, patent sahibine, patent buluşu Polonya'da kullanması konusunda münhasır bir hak vermektedir. Yabancı müracaatçılar, Polonya Patent Vekilleri tarafından temsil edilmelidir. Kaydedilen patentler, patent müracaat tarihinden itibaren 20 yıl süreyle geçerlidir. Bir kullanım modelinin koruma hakkı süresi beş yıl olup, bir beş yıl daha uzatılmaktadır. Patent veya koruma hakkını muhafaza etmek için yıllık ücretin ödenmesi gerekmektedir. Patentler, kanunda öngörülen şartların yerine getirilmediğinin kanıtlanması üzerine kısmen veya tamamen geçersiz kılınabilmektedir.

Polonya’da, bir telif haklarının tescil edilmesi gerekli olmamakla birlikte, hakların korunması, doğrudan kanundan kaynaklanmaktadır. Polonya’daki telif hakları kapsamında ses ve video kayıtları, televizyon ve radyo istasyonları, sanat uygulamaları korunmaktadır. Endüstriyel tasarım, mimari çalışmalar ve/veya şehir planlama çalışmaları ve bilgisayar programı da dahil olmak üzere imalat, teknoloji ve bilim alanlarındaki fikri mülkiyet hakları koruma altına alınmaktadır. Eser sahiplerinin hakları hem ekonomik hem de kişisel hakları içermektedir. Genel olarak, ekonomik haklar, eser sahibinin ölümünden 70 yıl sonra sona ermektedir.

## **Dağıtım Kanalları**

Yaklaşık 320 milyar dolar civarındaki perakende piyasası ile Polonya, Avrupa Birliği’ne 2004 yılında katılan 10 ülke arasında en büyük pazara sahiptir. Perakende piyasası, ilk modern alışveriş merkezinin açıldığı 1993 yılından bu yana düzenli olarak büyümekte, iç talep de büyümeye paralel bir şekilde hızla gelişmektedir. 2023 yılında ülkede 560 bin metrekare yeni perakende satış alanı hizmete girmiştir. Polonya’da halihazırda 7 Milyon metrekare alışveriş merkezi ve yaklaşık 369 bin mağaza bulunmakta olup, 2,9 milyon metrekare ilave perakende alışveriş alanı inşa edilmektedir. Böylece her bin kişiye 350 metrekarelik alışveriş merkezi alanı düşecektir.

Alışveriş merkezlerinin % 65’i Polonya’nın büyük şehirleri Varşova, Lodz,Wroclaw, Krakow, Poznan, Szczecin’de yer almaktadır. Varşova’da 57, Górnolesko-Zagbiowska (Yukarı Silezya) bölgesinde 47, Tricity’de 26, Poznan’da 20 adet alışveriş merkezi bulunmaktadır. Alışveriş merkezlerinin büyük bölümü uluslararası yabancı sermayeli şirketler tarafından inşa edilmektedir.

Polonya perakende sektörü küresel mali krizden çok fazla etkilenmemiş olmakla birlikte, önemli alışveriş merkezlerinde kiraların genellikle Euro karşılığı olarak belirlenmesi ve zlotinin son dönemde önemli şekilde değer kazanması düşük ciro lu perakendecileri güç durumda bırakmıştır. Pandemi döneminde alınan kısıtlamalarla 2020 yılının neredeyse tamamında alışveriş merkezleri kapalı olmuştur. 2021 yılı mayıs ayı itibariyle kısıtlama önlemlerinin kademeli olarak kaldırılmasıyla birlikte perakende sektörü toparlanmaya başlamıştır.

Polonya’da zincir marketler yaygın şekilde tercih edilmektedir. Büyük zincir marketler, pazarda %35’lik bir paya sahiptir. Bunun yanı sıra, zincir marketlerin express küçük şubeleri de yaygın olmakla birlikte pazardaki payı %20’dir. 2023 yılı itibariyle Polonya genelinde 536 hipermarket ve 9600 süpermarket bulunmaktadır. Söz konusu marketler büyük ölçüde yabancı sermayeye aittir. Biedronka, Dino,Kaufland, Netto, Aldi pazarda önemli paya sahip ve tüketici tarafından bilinen, yaygın tercih edilen zincir süpermarketlerdendir. Pazarda en geniş paya sahip olan ve 2023 yılında 19,7 milyar Euro satış hacmi gerçekleştiren Biendronka’nın Polonya genelinde 3500 şubesi bulunmaktadır. Auchan, Tesco, E.Leclerc, Carrefour ise en çok tercih edilen hipermarketler arasında önde gelmektedir.

Perakende piyasasında hakim konumda bulunan bir Polonya zinciri bulunmamakla beraber büyümekte olan bazı Polonyalı şirketler mevcuttur. Polonyalı zincirlerden Ruch, alışveriş

merkezlerindeki gazete-dergi köşeleri ve yol kenarlarında büfe formatında olmak üzere 9500 adet birim ile tüm ülke sathına yayılmayı planlamaktadır.

Polonya'da karar alma sürecinin gerek firma gerek devlet düzeyinde çok yavaş işlemesi, sermayenin sınırlılığı nedeniyle siparişlerin miktarının küçük olması, bir acente, distribütör veya şube aracılığıyla çalışılmasını zorunlu kılmaktadır.

Polonyalı ithalatçılar acente veya temsilcilikten çok distribütör olarak faaliyette bulunmayı tercih etmektedirler. Distribütörlük anlaşması, tarafların karşılıklı çıkarları doğrultusunda herhangi bir formda yapılabilmektedir. Bu çerçevede, seçilecek distribütörlerin, komünist dönemde malların ithalatı ile iştigal eden dış ticaret kuruluşlarının devamı niteliğindeki şirketlerden seçilmesi mümkün olduğu gibi, sanayi ile güçlü bağlantıları bulunan şahıslardan (mesela büyük dış ticaret firmalarının eski çalışanlarından) seçilmesi de imkan dahilindedir. Bununla birlikte, distribütörlerin halen büyük ölçüde yerel düzeyde ve küçük ölçekli olarak faaliyette bulduklarının, ithalatı büyük ölçüde kendilerinin finanse ettiklerinin göz önünde tutulmasında fayda bulunmaktadır.

Polonyalı acente ve distribütörler, yabancı partnerlerinden, giderek artan şekilde, pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinde destek sağlamasını, staj verilmesini ve finansman temin edilmesini beklemektedir. Ayrıca, yeni bir ürünün pazarlama maliyetini yüklediği dikkate alınarak, münhasır distribütörlük verilmesi tavsiye edilmektedir. Satış sonrası hizmet ve ürüne ait garantiler Polonyalı ithalatçıların dikkat ettiği hususlar arasında yer almaktadır. Ticaret fuarları, distribütör bulunması için uygun bir ortam teşkil etmektedir.

Mal ve hizmetlerin uygun bir şekilde fiyatlandırılması Polonya piyasasında kalıcı olunması bakımından kritik öneme sahiptir. Küresel mali kriz sırasında Polonya parası Zlotinin, Dolar ve Euro karşısında önemli ölçüde değer kaybetmiş olsa da son yıllarda ciddi bir istikrar arz eden para birimi haline gelmeye başlamış ve 2023 yılında döneminin en güçlü değerine ulaşmıştır.

## **Tüketici Tercihleri**

Polonya perakende piyasasında yüksek kalite ve zevke hitap eden mağazalara yönelik halihazırda önemli bir potansiyel bulunmaktadır. Polonya halkının geleneksel olarak alışveriş merkezlerine gitme ve alışveriş yapma bir aktivite veya boş zaman geçirme faaliyeti olarak görmesi nedeniyle söz konusu büyük mağazalara ve alışveriş merkezlerine yoğun bir ilgi mevcut olmakla birlikte, özellikle gençler arasında, e-ticaret alışkanlığı hızla yaygınlaşmaya başlamıştır. Küresel pandemi döneminde e-ticaret kullanımı artmış ve sektörün hacmi 2023 yılında 22 milyar avroya ulaşmıştır.

Polonya'da pazarlama ve reklam stratejisi açısından yerel özelliklerin dikkate alınması önem arz etmektedir. Görsel ve yazılı basın üzerinden reklam verilmesi şirket imajının yerleşmesi açısından önem taşımaktadır. İhtisas yayınları, dergi ve gazetelere verilebilecek reklamlar da ürün tanıtımı açısından etkili sonuçlar verebilmektedir. Bunun yanı sıra, halkın büyük bölümünün gelir seviyesi Avrupa'nın birçok ülkesinden daha düşüktür ve önemli bir tüketici kitlesi oldukça muhafazakardır ve metropol şehirler ile kırsal yöreler arasında halen büyük fark mevcuttur. Eski rejim döneminde yetişen orta yaş grubu reklamlara eleştirel ve şüphe ile

yaklaşmakta, reklamın görselliğinden ziyade bilgi içeriğine daha fazla önem vermektedir. İki markayı karşılaştıran reklamlarda, Polonya halkının, kötü lanse edilen markaya yöneldikleri belirtilmekte ve bu tarz reklamdan kaçınılması tavsiye edilmektedir.

Özellikle yüksek teknoloji ürünlerinde kalite algısı nedeniyle batılı markalar tercih edilmektedir. Son dönemde, yaygınlaşmaya başlayan farklı yaşam temalarıyla birlikte, basit ve güvenli bir yaşam biçimini çağrıştıran komünist dönem temalı nostaljik reklamlarla orta yaş kitlelerine ulaşılması yeni bir trend olarak yaygınlık kazanmaktadır.

Polonyalı tüketici kitlesinin karar sürecinde fiyat performans öncelikli olmak üzere, ürünün son kullanma tarihi ve kalite güvencesi gibi hususlara dikkat ettiği, bilhassa televizyon reklamlarının etkili olduğu görülmektedir.

### **Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri**

Polonya, Avrupa kıtasındaki merkezi konumu ve AB'nin Doğu sınırında yer alması nedeniyle önemli ticaret güzergahlarına sahiptir. Baltık kıyısındaki Szczecin, Gdynia and Gdansk limanları Orta Avrupa'nın kuzey denizlerine açılımını sağlamaktadır.

Ticari faaliyetler yoğun olarak Polonya'nın Baltık kıyısındaki Tricity olarak adlandırılan Gdansk, Gdania, Sopot liman şehirleri ve Almanya sınırındaki Szczecin Limanı üzerinden sürdürülmektedir. Gdansk limanından yıllık 21 milyon ton yük elleçlenmektedir. Polonya, 118 gemilik ve 1.929 bin gross tonluk bir ticari filoya sahiptir. Özellikle Tricity bölgesinde yeni yatırımlarla limanların kapasitesinin artırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Avrasya'dan Avrupa'ya karayolu ile yapılan taşımacılıkta da Polonya yaygın olarak tercih edilmektedir. Polonya'nın, 423.997 kilometrelik bir karayolu altyapısı bulunmaktadır. Karayollarının 1.775 kilometresi otoyol, 2.970 kilometresi ekspres yollardan oluşmaktadır. Belarus sınırında Baliestok ve Biala Podlaska bölgelerindeki karayolları kullanılmakta, Ukrayna'dan Avrupa'ya yapılan taşımalarda Polonya'nın Lübeliski ve Lublin hatları öne çıkmaktadır.

Ülkemiz ile Polonya arasında yapılan karayolu taşımacılığında zaman ve maliyet avantajı nedeniyle genel olarak Budapeşte-Bratislava-Bruno-Ostrawa-Katowice güzergahı kullanılmaktadır. Katowice üzerinden doğu-batı-kuzey şehirlerine doğru güzergah dağılmaktadır.

Tır ile ulaşım ortalama 3 gün sürmektedir. Polonya'ya taşımacılık yapan Türk tırları, Bulgaristan, Sırbistan ve Macaristan sınır girişlerinde kontrole tabi tutulmaktadır. Macaristan'dan itibaren AB ülkelerine yapılan taşımalar, varacağı gümrük noktasına kadar kesintisiz devam edebilmektedir.

Polonya teslim tır ücretleri ortalama 2900-3200 avro arasında değişmektedir. Ancak küresel pandemi döneminde Asya çıkışlı konteynır taşımacılığında yaşanan sıkıntılar ve alınan önlemler ve kısıtlamalar nedeniyle maliyetleri %60 oranında artırmıştır. Benzer şekilde ülkemizden deniz yoluyla yapılan taşımacılıkta da konteynır temin sıkıntıları nedeniyle %40-50 oranında maliyet artışı söz konusudur.

Polonya'nın en büyük uluslararası hava limanı Varşova Frederic Chopin Hava Limanı olup, 60'ın üzerinde ülke ile doğrudan uçuş bağlantısı bulunmaktadır. Kraków, Gdansk, Katowice, Poznan, Wroclaw, Szczecin ve Lodz şehirleri de uluslararası hava limanlarına sahip olup, önemli modernizasyon çalışmaları yürütülmektedir.

Polonya'da toplam demiryolu uzunluğu 23.420 kilometredir. AB'nin Rusya Federasyonu ve BDT ülkeleriyle demiryolu bağlantısı Polonya üzerinden gerçekleştirilmektedir. Polonya Devlet Demiryollarının (PKP) ekspres yolcu eğilimleri, yüksek kaliteli hizmet sunmakta olup, Viyana, Prag, Berlin gibi komşu ülke şehirlerine ve Katowice ve Krakov gibi iç merkezlere de ulaşım sağlamaktadır. Genel olarak ülkenin demiryolu ağı da modernizasyona ihtiyaç duymaktadır. Hükümet, AB Fonları aracılığıyla demiryolu sisteminin modernize edilmesi, tren hızlarının AB ortalamasına çıkartılmasına yönelik kapsamlı bir yatırım programı yürütmektedir.

## Yatırım Teşvikleri

Polonya, Orta ve Doğu Avrupa'da doğrudan yabancı yatırımlar bakımından en çok tercih edilen ülkeler arasında yer almaktadır. İstikrarlı ekonomik büyüme, artan AB Fonları ve diğer teşvikler Polonya'nın yatırım açısından cazibesine katkıda bulunmaktadır. Polonya hükümetinin yabancı yatırımcıları özellikle de imalat sanayi, ulaşım, iletişim, yeşil teknolojiler alanında sunduğu destek programları ile ülkenin yatırım destinasyonu olarak çekiciliğini artırmaktadır.

Polonya, yerli ve yabancı yatırımcı arasında herhangi bir ayırım gözetmeden birçok alanda farklı destek unsurlarıyla birlikte yatırım teşvikleri sunmaktadır. Yatırım teşvikleri;

- AB Fonlarından hibeler, yatırım ve istihdam, Ar-Ge faaliyetleri, çevrenin korunması, eğitim programları, lojistik, yenilebilir enerji gibi alanlar için tasarlanmış ulusal programlar için hibeler,
- Polonya hükümeti teşvikleri (Ar-ge projeleri, Çevresel Projeler, Polonya Ekonomisi İçin Önem Arz Eden Yatırımların Desteklenmesine İlişkin Program),
- Özel Ekonomik Bölgelerde kurumlar vergisi muafiyeti,
- Gayrimenkul vergisi muafiyeti,
- İleri Teknoloji ve Ar-Ge Şirketleri için Teknoloji Parkları,
- Yeni teknoloji alımı için tecihli vergi indirimleri,
- Ar-Ge Merkezleri için tecihli vergi indirimleri.

## Kamu İhaleleri

Polonya'da, tüm kamu ihaleleri Kamu İhale Ofisi tarafından yayınlanan kamu ihale bülteni "**Biuletyn Zamowien Publicznych**" aracılığıyla yayımlanmaktadır. (<https://www.uzp.gov.pl/>) Bunun yanı sıra, Polonya'da açılan müteahhitlik hizmetleri ile ilgili, bedeli 5.278.000 avronun üzerinde olan ihaleler diğer AB ülkeleri gibi TED (Tenders Electronic Daily-<http://ted.europa.eu>)'de yayınlanmaktadır. Ayrıca, Sağlık Bakanlığının kamu ihaleleri ise <https://www.gov.pl/zdrowie/zamowienia-publiczne> web sitesinde duyurulmaktadır.

Bedeli 60.000 ila 5.278.000 avro arasındaki ihaleler Kamu İhale Bülteninde, bedeli 6.000 ila 60.000 Euro olan ihalelerin duyuruları ise, **Kamu İhale Portalında** ([www.portal.uzp.gov.pl](http://www.portal.uzp.gov.pl)) yine Lehçe olarak yayınlanmaktadır. Süresi genelde 7-14 gün arasında değişen bu ihalelerin takibi için portalın günlük olarak ziyaret edilmesi gerekmektedir.

### 3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

#### Tarım

GSYİH'nin yaklaşık %3'ü tarım sektörü tarafından oluşturulmaktadır. Ancak, tarım kesiminin ülkedeki sosyal ve politik ağırlığı devam etmektedir. İşgücünün %15'i tarım kesiminde istihdam edilmektedir. Toplam istihdam içerisinde endüstrinin payı dikkate alındığında, söz konusu oranın yüksekliği dikkat çekmektedir. Tarım kesiminin toplam istihdam içerisindeki payı yıldan yıla düzenli olarak düşmektedir.

Polonya, Rusya ve Ukrayna hariç tutulduğunda tarımsal alan büyüklüğü açısından Avrupa'nın 3. büyük ülkesidir. Toplam tarım arazisi büyüklüğü 18,4 milyon hektar olup, ülke yüzölçümünün %59'unu oluşturmaktadır. Toplam tarım arazisinin %76'sını ekilebilir alanlar (14,1 milyon hektar), %12,9'unu çayır ve meralar (4 milyon hektar) ve %0,9'unu meyve bahçeleri (0,3 milyon hektar) oluşturmaktadır. Arazi mülkiyeti incelendiğinde ise Polonya'nın tarımsal arazisinin %92,3'üne tekabül eden 17 milyon hektarın özel sektör mülkiyetindedir. Kalan 1,4 milyon hektar ise kamu sektörünün elinde bulunmaktadır.

Polonya bazı tarımsal ürün üretiminde Avrupa ve dünyada önemli üretici konumundadır. Elma üretiminde Avrupa'da birinci; üzüm, çavdar, ahududu üretiminde Avrupa ve dünyada ikinci sırada yer almaktadır. Diğer taraftan, patates, çilek, soğan, şeker pancarı, buğday, süt, domuz eti üretiminde Avrupa'da ve dünyada ilk on sırada yer almaktadır.

Tarım arazisinde en verimli topraklar ülkenin güney ve batı bölümlerinde bulunmaktadır. Bu bölgelerde buğday ve mısır üretimi ağırlıklıdır. Ülkenin orta, kuzey ve doğu bölümlerinde çavdar ve patates üretimi ile hayvancılık yaygındır.

Yüksek miktardaki ucuz yem stoklarına rağmen, hayvancılık üretimi tatmin edici düzeyde bulunmamaktadır. Polonya'daki hayvancılık esas olarak domuz ve sığır üretimine dayalıdır.

#### İmalat Sanayi

Polonya, Avrupa'nın en hızlı büyüyen ekonomisi olarak hızla gelişen bir üretim gücüne sahiptir. Bu doğrultuda, yenilikçi üretim teknolojilerine olan talep de artış göstermektedir. Polonya Hükümeti, Polonya ekonomisini ileri seviyeye taşıyacak katma değerli imalata yönelik yatırımları teşvik etmekte ve yenilikçi Ar-Ge çalışmalarını desteklemek üzere hibeler ve kapsamlı destek enstrümanları sağlamaktadır.

Polonya, ülkenin GSYİH'sine %30 oranında katkıda bulunan imalat sanayi ile AB içindeki en büyük altıncı imalat sanayi ülkesidir. Önde gelen imalat sektörleri şunlardır: Yiyecek ve içecek, otomotiv, metal ürünleri, kok ve rafine edilmiş petrol ürünleri, kauçuk ve plastik, kimyasallar ve kimyasal ürünler, metalik olmayan mineral ürünler, temel metal ürünler, çeşitli makine ve teçhizat, mobilya ve elektrikli teçhizatlarıdır.

2023 yılında ondan fazla çalışanı olan imalat sanayi firmalarında üretim, bir önceki yıla göre %3,9 oranında azalma kaydetmiştir. 2020 yılı başlarında ortaya çıkan küresel pandemi ile üretim süreçlerinde kesintiler yaşanmış olup, pandeminin etkisinin kontrol altına alınmasıyla birlikte sektörde toparlanma süreci başlamıştır. 2021 yılı Nisan ayında ise son 15 yılın en yüksek büyümesi kaydedilerek, imalat sanayi üretimi %44 oranında artış göstermiştir. Polonya Hükümeti'nin ekonomik kalkınma gündemi ağırlıklı olarak ekonomide inovasyonun desteklemesine odaklanmıştır. 2019 yılında Endüstri 4.0 Platformunu başlatılmış, inovasyon projelerine yaklaşık 9 milyar dolar yatırım yapılmıştır ve inovasyonları geliştirmek için son birkaç yılda 300'den fazla Ar-Ge merkezi oluşturulmuştur.

Polonya endüstriyel otomasyon ve üretim teknolojisine yönelik yatırımlar için bölgede cazibe merkezi konumundadır. Aşağıda belirtilen sektörlerin ülkemiz ihracatçıları için önemli fırsatlar sağlayabileceği düşünülmektedir:

- Katmanlı üretim ekipmanı
- Sensörler ve aletler
- Elektrik motorları ve aktüatörler
- Elektrik röleleri ve endüstriyel kontrol ekipmanı
- Malzeme taşıma ekipmanı
- Nokta kaynağı, ayırma, paletleme ve boyamada kullanılanlar dahil endüstriyel robotlar
- Metal kesmek ve metal parçalar oluşturmak için takım tezgahları
- Hem üretim hem de satış sonrası takım tezgahı parçaları
- İmalat uygulamaları için aletler, kalıplar, donanımlar ve fikstürler
- Kaynak ve lehimleme ekipmanları
- Plastik ve kauçuk üretim ekipmanı

## **Otomotiv**

Otomotiv sektörü, Polonya'da imalat sanayide toplam üretimde gıda ve içecekten sonra ikinci sırada gelmektedir. Sektör ayrıca yaklaşık 210 bin kişiye istihdam sağlayarak sosyo ekonomik yapıda da önemli bir yere sahiptir. Sektör, Polonya genelinde 10 üretim tesisi ile toplam ihracatta %30'luk pay ve GSYİH'ya %13 oranında katkı ile büyümenin itici gücü konumundadır.

2023 yılında toplam 613 bin araç üretilmiş olup, araç üretiminde Volkswagen, FCA Group Opel; otobüs üretiminde Solaris, Man, Scania, Volvo, başta olmak üzere pek çok şirketin yatırımı bulunmaktadır. Bu otomotiv devlerini Lear, Delphi, Federal Mogul, Tenneco gibi Tier 1 ve Tier 2 tedarikçileri takip ederek, ülkede faaliyetlerini sürdürmektedir. Sektörde genel olarak motorlar (Daimler, PSA, Volkswagen Motor), lastikler (Goodyear, Michelin, Bridgestone), parçalar ve bileşenler (Valeo, Hutchinson, BorgWarner, Faurecia, Johnson Controls, Delphi) üretilmektedir. Ayrıca ülkede Delphi, Wabco, Faurecia, Nexteer, Tenneco ve Eaton gibi birçok Ar-Ge merkezi bulunmaktadır.

Otomotiv yedek parça üretim ve ihracatında pazarda önemli bir konumu olan Polonya, otomotiv parça ihracatında dünyada 7. Sırada yer almaktadır. Parçalı bir yapısı olan sektörde yerli ve yabancı 90 firma faaliyet göstermektedir. Otomotiv parça ve aksesuarlarında, 2023 yılında yaklaşık 18,8 milyar avro ihracat, 11,5 milyar avro tutarında da ithalat gerçekleşmiştir. Otomotiv sektörü düzenli olarak yatırım çekmektedir, ülkeye gelen toplam doğrudan yabancı sermayenin %10'u otomotiv sektörüne yöneliktir. Pandemi öncesinde 2019 yılında sektör 681



milyon Euro doğrudan yabancı yatırım çekmiştir. En son Polonya'da motor üretmeye karar veren Mercedes, 2020 yılında faaliyete geçen ve Endüstri 4.0 üretiminin bir örneğini temsil eden tesisiyle, 650 milyon doların üzerinde bir yatırımla, 1000 kişiye istihdam sağlamaktadır.

Elektrikli otobüs üretiminde önemli bir ivme yakalanmış olup, 2022 yılında Polonya AB içerisinde Belçika'yı geride bırakarak lider konuma yükselmiştir. 213,4 milyon euro değerinde elektrikli otobüs ihracatı gerçekleşmiştir. Bu alandaki üretim ve yatırım faaliyetlerinin artması beklenmektedir.

Otomotiv sektörü devlet politikasında öncelikli sektör olarak yer almaktadır. Halihazırda yaklaşık 45 bin olan elektrikli aracın 2025 yılına kadar 1 milyona ulaşması hedeflenmektedir. Söz konusu hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik olarak yabancı yatırım çekmek üzere yatırım hibeleri, vergi muafiyeti yürürlüğe koyulmuştur. Sektörde elektrikli araçlar, otobüs üretimine yönelik önemli bir potansiyel bulunmakta olup, bu alanların geliştirilmesi öncelikli politika olarak kabul edilmiştir.

Otomotiv sektörü, küresel pandemiden ciddi ölçüde etkilenmiştir. Üretim sürecindeki aksamalar ve tedarik kesintileri nedeniyle 2020 yılında sektörde daralma yaşanmış olup, 2021 yılı 2. çeyreği ile birlikte normalleşmenin başlaması ve ekonomik toparlanma ile sektör tekrar büyüme kaydetmeye başlamıştır.

Önümüzdeki dönemde Polonya'daki otomasyon ve yedek parça, ara mal üretimine yönelik talep artışı beklenmektedir. Bunun yanı sıra, mevcut teknolojik gelişmeler ve Polonya'nın sunduğu yatırım teşvikleri nedeniyle sektörde elektrikli araç bataryasına yönelik yabancı yatırımcıların ilgisi artmıştır. Halihazırda devam eden yatırımların faaliyete geçmesiyle birlikte, Polonya'nın bölgede elektrikli araç parçası üretiminde kilit tedarikçi olması öngörülmektedir. LG Enerji Çözümlerinin Polonya'nın Wrocław kentinde yaptığı yatırım ile 100 GWh'lik kapasitesi ile elektrikli araçlar için batarya üretimi Avrupa'daki en büyük batarya üretim merkezlerinden biri olmuştur.

## **Sağlık ve Tıbbi Ekipman**

338 milyonluk nüfusuyla AB'nin altıncı büyük ülkesi olan Polonya, Orta ve Doğu Avrupa'nın en büyük sağlık pazarlarından birini temsil etmektedir. Polonya'da 980 hastanesiyle yaklaşık 190 bin yatak ve 7,9 milyon hasta kapasitesine sahip bulunmaktadır. Genel hastanelerin yanı sıra, psikiyatri hastaneleri ve ayakta tedavi merkezleri de dahil olmak üzere toplam tıbbi yatak sayısı 658/100.000 kişi olup, ortalama 526 olan AB değerlerinin önemli ölçüde üzerindedir.

Sağlık hizmetlerine yönelik kamu harcamaları 2018 yılından itibaren kademeli olarak artmaya başlamış olup, 2025 yılında GSYİH'nin %6'sına ulaşması beklenmektedir. Özellikle küresel pandeminin sağlık sisteminin kırılgan yapısını ortaya çıkarması nedeniyle Mayıs ayında Başbakan Polonya'daki mevcut sisteminin onarılacağını, imkanlarının artırılacağını belirterek, sağlık sistemi harcamalarını önümüzdeki iki yıl içinde %6'ya ve altı yıl içinde %7'ye çıkacağını açıklamıştır.

Diğer taraftan, Polonya genelinde tıbbi ekipmanın yaklaşık %85'i ithal edilmektedir. Tıbbi ekipmanlar Almanya başta olmak üzere, ABD, Japonya ve Çin'den ithal edilmektedir. Bununla

birlikte, AB dışı tıbbi ekipman üreticileri, Avrupalı şirketlerle güçlü bir rekabetle karşı karşıyadır. AB tedarikçileri, rekabetçi fiyatları nedeniyle yüksek pazar payına sahiptir. Genel olarak, Amerikan ve Alman tıbbi ürün tedarikçileri yüksek kaliteli ürünler konusunda iyi bir üne sahiptir.

Polonya'da son yıllarda özel sağlık sektörünün gelişmesi, tıbbi ekipman talebini artırmıştır. Özellikle ayakta tedavi, rehabilitasyon ve spa/sağlık bakımında aktif faaliyet gösteren özel sektör, aynı zamanda yüksek büyüme oranına ve satın alma gücüne sahiptir. Bu çerçevede, Polonya'da önümüzdeki dönemde talep artışı beklenen ürünler;

- Gelişmiş teşhis ekipmanı (nükleer tıp) ve teşhis kitleri
- Minimal invaziv müdahaleler için cerrahi ekipman
- Hasta izleme sistemler
- Kardiyovasküler ve onkoloji tedavileri ve ilgili cihazlar
- Yaşlı bakımı ürünleri
- Enfeksiyon önleyici ürünler.

Polonya'daki sağlık sektöründe pazara girişte en önemli unsurların başında uygun maliyet gelmektedir. Kısıtlı sermaye nedeniyle genel olarak niş ve uygun fiyatlı ürünlerin pazardaki şansı daha yüksektir. Diğer bir unsur ise yerel servis ve yedek parça mevcudiyetidir. Ürünün kalitesi, ithal tıbbi cihaz alıcılarının çoğu tarafından dikkate alınan üçüncü unsurdur. Ürünün pazarda yaygın olarak benimsenmesi için etkili bir tanıtım faaliyeti faydalı olacaktır. Bu kapsamda, pazara giriş ve pazarlama açısından Polonya'da sağlık/tıp endüstrisi sektörüne yönelik en büyük etkinlik olan Poznan'da düzenlenen SALMED fuarı önemli bir imkan sunmaktadır.

## **Havacılık**

Havacılık sektörü, Polonya ekonomisinin dinamik ve büyüyen sektörleri arasında ön sırada gelmektedir. Polonya yapımı ürünlere yönelik küresel talep ve artan hava yolcu seyahatleri ve ilgili altyapının geliştirilmesi bu büyümeyi olumlu yönde etkilemektedir.

Halihazırda Polonya'da havacılık sektöründe hafif spor, yolcu, tarım ve eğitim uçakları, helikopterler, planörler, parça ve aksam üretimi ve hizmeti yapılmaktadır.

Havacılık sektörüne yönelik üretim ve hizmet çalışmaları, büyük ölçüde Havacılık Vadisi'nde (<http://www.dolinalotnicza.pl/en/>) gerçekleştirilmektedir. Havacılık sektörü, 160'ın üzerinde şirket ve 30.000'den fazla çalışanın yanı sıra, bilimsel araştırma merkezleri ve eğitim ve öğretim tesisleri ile Güneydoğu Polonya'da uzmanlaşmış bir endüstri kümesinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Sikorsky, Augusta Westland, Pratt & Whitney ve Airbus gibi uluslararası şirketlerin söz konusu bölgede yatırımları bulunmaktadır. Üretimin çoğu helikopterlere, uçaklara, motorlara ve motor bileşenlerine odaklanmıştır. Diğer taraftan, GE Aircraft Engines, Polonya'da Ar-Ge tesisi de kurmuş ve Lufthansa Technik ve GE Aviation, GE9X motorlarına yönelik olarak motor bakım ve onarım operasyonu başlatmıştır.

Polonya'nın öncelikli yatırım projeleri arasında yer alan Merkezi Havaalanı Projesinin önümüzdeki dönemde başlaması planlanmakta olup, bu çerçevede, havacılık sektöründe

yazılım ve donanım, yer hizmetleri ve havacılık ekipmanları konusunda önemli bir işbirliği potansiyeli bulunmaktadır.

## E-Ticaret

Teknolojik gelişmelerle birlikte dünya genelinde tüketici alışkanlıklarının değişmeye başlaması ve özellikle pandemi koşullarının da etkisiyle e-ticaret Polonya’da hızla yaygınlaşmaya başlamıştır. Polonya’nın 2023 yılında e-ticaret hacmi 22 milyar avro olarak gerçekleşmiş olup, 2025 yılında sektörün 25 milyar avro hacmine yükselmesi beklenmektedir.

2023 itibariyle ülke genelinde çevrimiçi mağaza sayısı yaklaşık 66 bine ulaşmıştır. Online satışlarda en çok tercih edilen ürünler, giyim ürünleri, ayakkabı kozmetik, bakım ürünleri, medikal ürünler, ev dekorasyonu, kitap, çocuk ürünleri, spor ürünleri ve araç ürünleridir. Giyim ürünleri ise sektörde en geniş paya sahip olmakla birlikte 2023 yılında online olarak 6,2 milyar avro satış hacmi kaydedilmiştir.

Polonya tüketicisi, dekoratif ve elektronik ürünler, mobilya ve gıda ürünlerinde geleneksel şekilde fiziki temasla, mağazada görerek alma yönünde bir eğilim göstermekte olup, bu ürünlerin e-ticaretteki oranı halihazırda düşük düzeyde kalmaktadır. Bunun yanı sıra, pandemi döneminde dünya genelinde olduğu gibi Polonya’da da tüketici alışkanlıkları değişmeye başlamıştır. Hane halkının internet kullanma oranı %90'lara erişmiş ve bu da online alışveriş oranına doğrudan katkı sağlamıştır. Daha önceleri gıda, temizlik, ev elektroniği, ev dekorasyonu ürünlerinin e-ticaretteki oranı düşük olmasına rağmen pandemi sürecinde gıda, hijyen, giyim ve kişisel bakım ürünlerinde %200 oranında artış kaydedilmiştir.

Polonyalılar e-ticarete özellikle perakende satış yapan mağazalara yönelmekte olup, en çok tercih edilen online mağazalar 19,3 milyon aktif kullanıcısı ile Allegro başta olmak üzere TEMU (13.6), Mediaexpert (13.1), Zalando, Ceneo, OLX, tir. Moda, sağlık ve güzellik ürünlerinde Allegro ülke genelinde en yaygın kullanılan, müşteri memnuniyeti yüksek, yerli ve yabancı satıcılardan geniş bir ürün kompozisyonuna sahip olan online mağazadır.

Bunun yanı sıra, müşteri memnuniyetinin en fazla olduğu online mağazalar ise 2023 yılında Zooart.com.pl (evcil hayvan ve malzemeleri), Diabetky24.pl (Diabet Ürünler ve Sağlıklı Beslenme), North.pl (yapı ve ev malzemeleri), eobuwie.com.pl (perakende giyim), Sklep.sfd.pl (kişisel bakım, gıda), Ezebra.pl (kozmetik, bakım ürünleri), Oponeo.pl (araç parça, aksesuar ürünleri)’dir. Çocuk, bebek giyim, bakım ürünlerinde ise müşteri memnuniyetinin en fazla olduğu mağazalar Elfi.pl, Manito.pl, Humbi.pl, E-babystyff.pl, Sklepdorotka.pl, Neorobot.pl. Market alışverişinde ise en çok Frisco, Auchan Direct, Carrefour, E. Leclerc, Kaufland’dır.

Polonyalı mağazaların dışında sınır ötesi e-ticaret Polonya genelinde yaygın tercih edilmemekle birlikte, son yıllarda özellikle gençlerin kullanımında hızlı bir artış gözlenmiş olup, 2022 yılında kullanım oranı %30’a yükselmiştir. Sınır ötesi ticarete en çok Çin, Almanya, İngiltere ve Amerika merkezli online mağazalar tercih edilmektedir. Bu tercihte daha uygun fiyat ve ürün çeşitliliği unsurları etkili olmaktadır.

Polonyalı tüketici online alışverişte öncelikle ürünün özelliklerinin ve görsellerin doğruluğu, vergiler dahil nihai fiyatın belirtilmesi, gönderim ücretleri, ücretsiz kargo, hızlı teslimat gibi hususlara dikkat etmektedir.

Alışverişlerde elektronik ödeme sistemlerinin kullanımı oldukça yaygındır. Ödemelerin çoğu, PayU, Przelewy24, Dotpay, Zpay gibi sistemler üzerinden hızlı transfer veya mobil bankacılık sistemi olan Blik ile yapılmaktadır. Kapıda ödeme de tercih edilmekte olup, ülke genelinde kullanım oranı %18 düzeyindedir.

Ürünlerin teslimat süresi ortalama 3-5 gün olmakla birlikte, teslim ücreti uygunluğundan dolayı ürünlerin Inbox, Paczkomat, Locker, SwipBox gibi kutulara bırakılarak, müşteri tarafından teslim alınması yaygın olarak tercih edilmektedir.

## **İnşaat**

Son yıllarda kayda değer bir büyüme sergileyen inşaat sektörü Polonya genelinde önemli bir potansiyele sahiptir. Sektördeki söz konusu büyüme özellikle AB fonları ve kamu-özel sektör işbirliğinde gerçekleştirilen yol ve demiryolu projeleri başta olmak üzere altyapı yatırımlarından kaynaklanmaktadır. Ülkede inşaat sektörü konut inşaatı, konut dışı inşaat (oteller, perakende, hizmet ve ofis inşaatı), altyapı ve sanayi inşaatları olmak üzere üç segment üzerinden ilerlemektedir.

Genel olarak inşaat sektörü, 2022 yılında %6,7 oranında büyüme kaydetmiştir. 2023 yılında ise 2022 yılında ülke genelinde yaşanan çift haneli enflasyon ve Merkez Bankasının faiz oranlarını artırması ile konut talebi hızla azalmış ve bu da inşaat sektörünü olumsuz etkilemiştir. Söz konusu dönemde, AB pazarlarında yaşanan daralma sonucu inşaat sektöründeki ithal girdilerin temininde aksamalara sebep olmuş ve devam eden projelerin zamanında tesliminde sıkıntılara yol açmıştır. Yakın coğrafyada yaşanan savaşın devam etmesi sektöre geçmişte işgücü sağlayan pazarların da iş gücü sağlayamaması sebebiyle sektörde işgücü eksikliğine sebep olmuştur. Avrupa genelinde normalleşme takvimiyle birlikte, 2024 yılının ikinci yarısından itibaren sektörün yeniden toparlanmaya başlaması öngörülmektedir.

Halihazırda devam eden projelerde ülkede faaliyette bulunan en büyük inşaat firmaları Budimex, Porr, Strabag, Mirbud, Polimex-Mostostal, Mostostal Warszawa, Intercor, Gulermak ve Astaldi'dir. Söz konusu şirketler yol, demiryolu, tünel ve enerji projeleri başta olmak üzere katma değerli yüksek projelerde yer almaktadır.

Sektörde önde gelen Polonyalı firmalar ise Strabag, Skanska, Warbud, Budimex, Torpol, Polimex-Mostostal, Porr, Erbud, Trakcja ve Unibep'dir.

Polonya genelinde konut inşaatına yoğun bir ilgi söz konusudur. Özellikle düşük faizli banka kredileri nedeniyle konut inşaatlarında son yıllarda ciddi bir artış gerçekleşmiştir. Sovyet döneminden kalma toplu konut sisteminden modern yapılara yönelik yeni projelerin yanı sıra, bireysel, aile ve ev-ofis gibi farklı segmentlerde büyük siteler ve akıllı bina projelerine yoğun talep bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, oteller, perakende, hizmet ve ofis inşaatı gibi konut dışı inşaat sektörü 2019'da yaklaşık %15 büyüme kaydetmiştir. Polonya genelinde, 2022 yılında 245 bini konut olmak üzere, 510 bin gayrimenkul satışı gerçekleşmiştir. Konut inşaatında

Varşova ve çevresi başta olmak üzere Poznan, Lodz, Wroclaw talebin yoğun olduğu bölgeler arasındadır.

Diğer taraftan, önümüzdeki dönemde Brexit nedeniyle İngiltere'den Polonya'ya geri dönmekte olan nüfusun yanı sıra, mevsimsel işgücü ve kalıcı iş gücü ihtiyacı nedeniyle özellikle Ukrayna ve Belarus gibi sosyokültürel ilişkinin olduğu komşu ülkelerden gelen işgücünün azalması ve savaş bölgesinden gelen ülkeye gelen göçmenler nedeniyle konut talebinin artışa geçmesi ve inşaat ve yapı malzemeleri fiyatlarındaki artışlar nedeniyle konut m<sup>2</sup> fiyatlarının yükselmesi beklenmektedir.

Kuzeyde Gdansk, Gdania bölgesinde bilgi teknolojileri ve Ar-Ge firmalarının yatırımlarıyla birlikte iş geliştirme yapıları, modern ofislere ve akıllı binalara, depolara talepte artış gözlenmektedir. Ülkenin Avrupa ile Asya arasında bir geçiş ülkesi konumunda olması ve Batı Avrupa ülkelerine göreli olarak daha makul arsa ve işgücü maliyetleri nedeniyle Polonya'ya gelişmiş imalat ve lojistik sektörleri yönelmekte olup, bu durum büyük sanayi inşaatları ve depoculuk tesislerine yönelik önemli bir potansiyel ortaya çıkarmaktadır. Özellikle pandemi sonrasında söz konusu inşaat yatırımlarının ivme kazanması beklenmektedir.

Konut ve konut dışı inşaatın haricinde Polonya'da inşaat sektörü özellikle otoyol, demiryolları özelinde altyapı projelerinde yoğunlaşmış olup, inşaat sektörü genelinde altyapı geliştirme çalışmaları %30'luk bir paya sahip olmaktadır.

AB Fonları, inşaat sektöründeki gelişmeleri etkileyen unsurların başında gelmektedir. AB Fonlarından en çok yararlanan ülke konumundaki Polonya'nın 2021-27 Döneminde 72,7 milyar avro tutarında AB Uyum Fonlarından yararlanması öngörülmektedir. Fonların kullanımında ise AB üyelerinin 2030 yılına kadar yük taşımacılığının %30 oranında çevre dostu ulaşım modlarına dönüştürülmesi hedefi doğrultusunda özellikle demiryolu yatırımlarının artması beklenmektedir. Polonya'daki altyapı yatırımlarının temel dayanaklarından olan Ulusal Yolların İnşasına İlişkin Hükümet Programı kapsamında önümüzdeki dönemde 480 km karayolu ve 85 km uzunluğunda 100 adet bypass yapım ihalesi açıklanmıştır. Söz konusu programa yönelik 142,2 milyar PLN bütçe ayrılmıştır.

Kamu-özel sektör ortaklığında yürütülen projeler geçmişte yaygın olmamakla birlikte son yıllarda bu projelere yönelik artan farkındalık ile Polonya, özellikle Avrupa Yatırım Bankası kredi imkanlarından faydalanarak bu mahiyetteki projelere yönelmeye başlamıştır. 2020 yılında 200 milyon PLN değerinde 6 proje (Lodz'da 110 milyon PLN tutarında otopark inşaatı, Varşova'da 85,8 milyon PLN tutarında yeraltı otopark projesi, Olawa Meydan Projesi, Bielsko-Biała spor ve rekreasyon alanı projesi) ihalesi yapılmış, 233 milyon PLN tutarında 10 proje için de çalışmalar başlatılmıştır. Bunun yanı sıra, Trans Avrupa Ulaşım Ağı kapsamında Gdansk, Gdania ve Sopot şehirlerinin yer aldığı Tricity bölgesinin Kuzeybatı Polonya ile karayolu bağlantısının geliştirilmesi S6 ekspres yolunun çeşitli bölümlerine yönelik projeler yürütülmektedir.

Polonya hükümeti son dönemde demiryolu ve raylı sistemlerin geliştirilmesi ve modernizasyonuna odaklanmış olup, bu alanda mevcut ve geleceğe dönük kapsamlı bir yatırım projeksiyonu bulunmaktadır. Polonya'nın demiryolu ulaşımının teknik standartlar ve müşterek operasyon açısından AB sistemine entegre edilmesine yönelik Ulusal Demiryolu Programı

kapsamında projeler yürütülmektedir. Özellikle AB Uyum Fonlarından tahsis edilen ve yaklaşık 17 milyar avro bütçesi olan proje kapsamında 9 bin km demiryolu hattının modernizasyonu planlanmaktadır. 2020 yılı itibariyle projenin yarısına ilişkin ihale ve sözleşme süreçleri tamamlanmış olup, 2021-30 dönemine yönelik tahsis edilen 62 milyar avro ile ilave ihaleler ve yatırımlarla projenin devam etmesi öngörülmektedir.

Ulusal Demiryolu Programı kapsamında özellikle kargo seferlerine yönelik ülkenin güneyi ile liman kentlerini birleştirerek intermodel taşımacılığı geliştirmeye yönelik 220 altyapı projesi gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Söz konusu program kapsamında Güney Polonya kargo rotası ve kuzeyde Gdansk, Swinoujscie ve Gdynia limanlarını birleştiren altyapının modernizasyonu gerçekleştirilecektir.

Intermodel taşımacılık sorunlarının başında düşük tren hızı ve terminal yetersizliği önde gelmektedir. Bu kapsamda, 2019 yılında Altyapı Bakanlığı tarafından yürürlüğe koyulan 1,3 milyar Euro tutarındaki Kolej+ Programı kapsamında yerel ve bölgesel demiryolu altyapısının geliştirilerek halihazırda AB ortalamasının altında olan tren hızının artırılması planlanmaktadır. Ayrıca, 2030 yılına kadar ülke genelinde 19 intermodel terminal yapılması hedeflenmektedir.

Karayolu ve otoyol yatırımlarında ise Litvanya ve Yunanistan'ı bağlayacak uluslararası otoyol Via Carpatia projesinin Polonya'nın doğusundan geçen 700 kilometrelik bölümüne yönelik olarak Polonya hükümeti yaklaşık 6 milyar Euro tutarındaki bütçe ile çalışmalar yürütecektir. 2027 yılında tamamlanması öngörülen projenin 2020-23 yılları kapsamındaki ilk aşamasında plan, geliştirme çalışmaları ve kamulaştırma işlemlerinin tamamlanması öngörülmektedir. Projenin Master Planı halihazırda onaylanmış olup, çeşitli bölümlere yönelik ihaleler devam etmektedir.

Diğer taraftan, Varşova'ya 37 km uzaklıkta uluslararası bir hub olarak tasarlanan Merkezi Havaalanı Projesi halihazırda Polonya'nın en büyük ve kapsamlı projesi olarak öne çıkmaktadır. Varşova'daki Chopin Havaalanının yıllık 18,9 milyon hava trafiğinde yetersiz kalması nedeniyle başlangıçta 45 milyon yolcu kapasiteli ve 100 milyon yolcuya kadar geliştirme potansiyeline sahip Merkezi Havayolu Projesi tasarlanmıştır. Sovyet sonrası dönemden bu yana Polonya'nın en büyük projesi olan Merkezi Havaalanı Projesi'nin 7,5 milyar Euro öngörülen maliyet ile 2027 yılında tamamlanması planlanmaktadır. Projenin bir havayolu projesinden öteye gitmesi ve ileriki aşamalarda demiryolu ve otoyollarla entegre edilmesi hedeflenmekte olup, bu kapsamda 2000 km yeni demiryolu ve 400 km otoyol inşası öngörülmektedir.

Projenin sadece yolcu taşımacılığıyla sınırlı kalmayıp lojistik açıdan da bir merkez oluşturması planlanmaktadır. Bu çerçevede, Polonya Posta Teşkilatının (Poczta Polska)'nın havaalanına yakın merkezi lojistik alanı kurması planlanmaktadır. Polonya devletinin söz konusu proje kapsamında, havaalanı çevresinde içerisinde lojistik merkezleri, fuar, kongre alanlarının yer aldığı yüksek teknolojlili akıllı bir şehir kurarak yaklaşık 150 bin yeni istihdam oluşturma hedefi bulunmaktadır. Merkezi Havaalanı Projesi websitesi ve ihale duyurularına bu linkten erişim sağlanabilmektedir: (<https://portal.smartpzp.pl/cpk>).

## Enerji

Polonya'da kömüre dayalı enerji üretiminin kademeli olarak 2040 yılına kadar sonlandırılması ve temiz enerjiye geçilmesine yönelik AB Kararları gereğince kapsamlı bir hükümet politikası yürütülmektedir. Bu çerçevede, yenilenebilir enerjiye yönelik rüzgar çiftlikleri ve güneş enerjisi yatırımları devreye alınmış olup, söz konusu projelerin gerçekleştirilmesine yönelik AB Fonlarına erişim imkanları bulunmaktadır.

Ülkenin kuzeyinde Baltık Denizinde offshore rüzgar enerji santralleri, ülke içerisinde ise offshore rüzgar çiftlikleri ve güneş vadileri kurulması projelerine başlanmıştır. Halihazırda ülkede elektrik üretiminin %26'sı yenilenebilir kaynaklardan karşılanmaktadır. 2030 yılına kadar yenilenebilir enerjinin genel enerji üretimindeki payının %47'ye çıkartılması hedeflenmektedir.

Bu kapsamda, Kuzey'de Baltık Denizinde offshore santrallerinin ve ülke genelinde rüzgar çiftliklerinin kurulması planlanmaktadır. Ülkedeki ilk offshore rüzgar çiftliği olacak 2026 yılında tamamlanması planlanan 1,2 GW kapasiteli "Baltic Power" projesi ile başlatılmıştır.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının artırılması kapsamında Polonya genelinde hidrojen enerji yatırımlarına öncelik verilmekte olup, ülke AB içerisinde hidrojen üretiminde 3. Sırada gelmektedir. Halihazırda ülkede 11 hidrojen üretim vadisi bulunmaktadır. Karbon salınımı olmayan yeşil hidrojen üretiminin artırılması hedeflenmekte olup, bu kapsamda rüzgar ve güneş enerjisi yatırımları hızla projelendirilmektedir

Diğer taraftan, nükleer enerji projesi stratejik bir hedef olarak önceliğini korumakta ve 2023 yılında projenin şekillenmesi için birçok toplantı gerçekleştirilmiştir. 2024 yılında kullanılacak teknolojinin ve yatırım yerinin tespit edilmesi için anlaşmaların yapılması ve 2026 yılında inşaat çalışmalarının başlatılması planlanmaktadır.

## 4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

### İş Kültürü

Polonyalı şirketlerle yapılacak iş görüşmelerinde toplantı ve ziyaretlerin önceden ayarlanması (ideal olarak bir hafta öncesinden) ve bir iki gün öncesinde telefon veya eposta aracılığıyla teyit edilmesi önerilmektedir. Zamana riayet etme son derece önemlidir. Geç kalınması güven sorununa ve olumsuz yargıların oluşmasına neden olabilecektir. Gecikme söz konusu ise öncesinde telefon veya mesaj ile bilgi verilmesi yararlı olacaktır.

Pazar günleri toplantı talebinde bulunulmamasında fayda görülmektedir. Polonyalılar genel olarak bugünü çalışmaktan uzak bir şekilde aileleri ile birlikte geçirmek veya ibadet etmek üzere kullanmaktadır.

Resmi çalışma zamanları Pazartesi-Cuma günleri 8:00-16:00 saatleri arasındadır. Öğle yemeği için resmi bir tatil öngörülmemiştir. Toplantı için en uygun zaman sabah 10:00 ve öğleden sonra ise saat 14:30-16:00 arasındadır. Çalışma saatleri dışında Polonyalı iş ortaklarını aramaktan kaçınılmalıdır. İhtiyaç durumunda, telefon mesajı veya e-mail yoluyla iletişime geçilmesinde fayda görülmektedir.

Polonya'da genel olarak Temmuz, Ağustos ve Aralık aylarında kısıtlı iş programları yürütülmekte olup, bu aylarda genelde tatil yapılmaktadır. Randevu ayarlamalarında bu durumun dikkate alınmasında fayda görülmektedir.

Görüşmelerde resmi giyim tercih edilmesi ve kartvizit bulundurulması faydalı olacaktır. Kartvizitteki yazı dilinin tercüme edilmesine gerek bulunmamaktadır. İngilizce yazılmış kartvizitler kabul görecektir.

Polonya'da ticaret hayattaki hiyerarşik yapı ve prosedürlere bağlılık nedeniyle görüşmelerde hızlı yanıt ve teyit almak kolay olmamaktadır. Polonyalı muhatapların genelde ilk görüşmede herhangi bir reaksiyon vermedikleri, uzun iç istişarelerden sonra hareket edilmesi yönünde genel bir yaklaşımaları bulunmaktadır. Görüşmeler esnasında zaman zaman sessiz duraklamalara şahırlmamalıdır.

Ülkemiz firmalarıyla ilk defa çalışan Polonya firmaları genellikle küçük sevkiyatlarla başlamakta, ürün ve ihracatçılara güvenin oluşmasıyla birlikte daha büyük hacimlerle çalışabilmektedirler. Görüşmelerde firmanın güveninin kazanılması, ilişkilerin daha iyi yürütülmesine imkan sağlayacaktır. Şirket atmosferini iyi değerlendirip, sunulabilecek imkan ve tavizler hakkında konuşulması faydalı olacaktır.

Tanıtım amacıyla görsel malzemeler etkili olacaktır. Tanıtım malzemelerinin veya broşürlerin dili karşı tarafın isteği doğrultusunda İngilizce veya Almanca olarak hazırlanabilir.

### Hediyeleşme

Polonya'da genel olarak iş ilişkisinin başında veya sonunda karşı tarafa küçük bir hediye verilmesi yönünde bir alışkanlık mevcuttur. Hediye aşırı pahalı olmamasına dikkat edilmeli,



genellikle kişinin temsil ettiği kültürü simgeleyen bir hediye nin tercih edilmesinde fayda görülmektedir.

### İş Kıyafeti

Küçük ve orta lekli Şirketler (bankalar ve danıŐmanlık Şirketleri hariç), yöneticiler günlük kıyafetleri tercih etmektedir.

Polonya'daki iş kültürü zenginliğin belirtisi olabilecek gösteriŐli kıyafetler için uygun bulunmamaktadır. Polonyalı ortaklarınız için giyiminizin temiz, özenli ve iyi durumda olması yeterli olacaktır.

Büyük Őirketlerde sade kıyafetler, fazla renkli olmayan kravatlar kabul görmektedir. Parlak renkli kıyafetler pek makbul görülmemektedir.

Erkeklerin resmi etkinliklerde takım elbise ve kravat tercih etmesi gerekmektedir. Kadınların uyumlu ve fazla gösteriŐli olmayan takım kıyafet veya elbise tercih etmesinde fayda görülmektedir. Parlak renklere kaçınılmalıdır. En fazla tercih edilen renkler siyah, gri, kahverengi, bej ve lacivettir. Mücevherlerin de sade olmasına zen gösterilmelidir.

### **Para Kullanımı (banka kartı, kredi kartı, ek dahil)**

Polonya AB yesi olmasına rağmen henüz AB ortak para birimi kullanımına geçmemiŐtir. Ülkenin resmi para birimi zlotydir. Döviz kuru yaklaşık olarak 1 Euro= 4,3 zloty Őeklinindedir.

lke genelinde kredi ve banka kartları yaygın olarak kullanılmaktadır. İnternet bankacılığı hızlı Şekilde artış göstermiŐ ve 2023 yılında 22 milyon kullanıcı sayısına eriŐilmiŐtir. 2023 yılında ödemelerin %30'u banka transferi, %22'si banka kartları aracılığıyla gerçekleşmiştir. Bankalardan günlük nakit çekimi 3000 zloty ile sınırlıdır. Bunun yanı sıra, dijital cüzdanların kullanımı da hızla artmaktadır. 2020 yılında dijital cüzdan kullanımı %15'e yükselmiŐ olup, Blik, Tpay, PayU, Przelewy24, zPay, Dotpay, ePrzelewy ödeme sistemleri sıklıkla tercih edilmektedir.

### Para Transferi

Polonya mevzuatına göre, toplamı 15 bin avroyu aŐmayan yabancı veya yerli paranın ülkeden çıkarılması serbesttir. 15 bin avronun üzerindeki meblağın ihracatı ise, Merkez Bankası tarafından verilen izne tabidir. Bankalar aracılığıyla döviz transferi 48 saatten önce yapılabilir.

### **Pasaport ve ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması**

Polonya diplomatik pasaport (siyah), üst düzey memurlar için düzenlenen hususi pasaport (yeşil) ve hizmet pasaportu (gri) hamili vatandaŐlarımıza vize uygulamamaktadır. Umuma mahsus pasaport (bordo) sahipleri için ise Türkiye'den Polonya'ya seyahatlerde vize alma zorunluluğu bulunmaktadır. Dört tür vize verilmektedir.

A Türü Havalimanı Şengen Vizesi, Polonya Havaalanlarından birinde uçak aktarması yapacaklar için geçerli olup, Türk vatandaşları bu tür vizeden muaftır.

B Türü Transit Şengen Vizesi'nde ülkede kalış süresi en fazla 5 gün olup, bu vize için başvuru yapılırken gidilecek ülkenin vizesinin gösterilmesi gerekmektedir.

C Türü Kısa Süreli İkamet Şengen Vizesi, vize geçerlilik süresi dahilinde bir veya sayısız giriş yapmak suretiyle ve ilk giriş tarihi itibarıyla 6 ay içinde kullanılmak üzere toplamda en fazla 90 gün kalış hakkı vermektedir.

D Türü Uzun Süreli İkamet Polonya Vizesi ise vize geçerlilik süresi dahilinde Polonya'ya bir veya sayısız giriş yapmak suretiyle ve vize geçerlilik süresi itibarıyla 12 ay içinde kullanılmak üzere toplamda en fazla 365 gün kalış hakkı vermektedir.

## Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Polonya'da resmi kuruluşlarda mesai saatleri, hafta içi her gün (bazı yerlerde cumartesi de dahil) 08.00-16.00 arasındır. Sanayi işletmelerin büyük bölümünde 06.00-14.00 saatleri arası ve 14.00-22.00 saatleri arası olmak üzere çift vardiyalı bir sistem uygulanmaktadır. Ülkede öğle yemeği arası bulunmamakla birlikte, iş görüşmesi amaçlı öğle yemekleri gittikçe yaygınlaşmaktadır.

Polonya'da Resmi Tatiller	
Resmi Tatil Günleri	İsmi
1 Ocak	Yılbaşı Günü
6 Ocak	Katolik Yortusu
4-5 Nisan	Paskalya
1 Mayıs	İşçi Bayramı
3 Mayıs	Anayasa Tatili
3 Haziran	Katolik Yortusu
15 Ağustos	Meryem Ana'nın Cennete alınması
1 Kasım	Azizler Bayramı
11 Kasım	Bağımsızlık Günü
25-26 Aralık	Noel Bayramı

## Resmi Dil

Polonya'nın resmi dili Lehçe'dir. Büyük kentlerde İngilizce ile iletişim kurmak giderek yaygın hale gelmektedir. Bunun yanı sıra, Polonya genelinde Rusça ve Almanca iletişim kurmak mümkündür.

## Ulaşım

Türk Hava Yolları (THY) ve Polonya Havayolları (LOT) tarafından haftanın her günü İstanbul-Varşova arasında seferler düzenlenmektedir.

Pegasus Havayolları her hafta Pazar ve Perşembe olmak üzere doğrudan Varşova-Ankara-Varşova seferleri düzenlemektedir.

Ülke içi ulaşımda en yaygın olarak kullanılan araç trendir. Otobüslere göre daha ucuz ve hızlı olan trenler, çok yaygın bir istasyon ağına sahiptir.

## İklim

Ülkede değişik hava akımlarının mevcut olması, havanın çok sık değişmesine sebep olmakta ve mevsimlerin süresi üzerinde de etkili olmaktadır. Soğuk kutup ve okyanus, ayrıca ılık astropik hava kütlelerinin etkisine açık olan Polonya'da okyanus iklimi ve karasal iklim arasında geçiş niteliği taşıyan bir iklim hüküm sürmektedir.

Polonya iklimi, göreceli olarak soğuk kış ve ılık yaz mevsimleri şeklinde tanımlanabilir. Mevsimler arasında yumuşak geçiş görülmektedir. Yıllık ortalama sıcaklık güneybatı düzlüklerinde 8° C, daha soğuk olan kuzeydoğu bölgesinde ise 6° C'dir. Ülke genelinde yıllık ortalama yağış miktarı 600 mm'yi bulmaktadır.

## 5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

### Şirket Türleri

Polonya'da iş çevrelerinin faaliyetleri 2 Temmuz 2004 tarihli Ekonomik Serbesti Kanununa (Economic Freedom Act) dayanmaktadır. Yasa, iş kurma, işletme ve tasfiye işlemlerinin yanı sıra kamu idaresinin görevlerini de tespit etmektedir.

Avrupa Ekonomik Alanını (European Economic Area-AEA olarak kısaltılacaktır) teşkil eden AB ve EFTA ülkelerinden gelen yabancılar (yabancı ifadesi Polonya vatandaşlığını haiz olmayan ve Polonya dışında ikamet eden kişiler ile Polonya dışında kayıtlı tüzel kişi ve birimleri ifade etmektedir) Polonyalı girişimcilerle aynı kurallara tabidirler. AEA dışından gelen yabancıların da aynı kurallara tabi olmaları aşağıdaki koşullara bağlıdır:

- Polonya topraklarında oturma izni alınması,
- Polonya makamlarınca göçmen statüsü yahut ikameti için tolerans tanınması,
- Geçici himayeden yararlanması.
- Diğer yabancılar, uluslararası anlaşmalarla başka türlü öngörülmedikçe, aşağıda belirtilen türde şirketler kurabilirler:
  - Limited ortaklık (limited partnership)
  - Limited anonim ortaklık (limited joint-stock partnership)
  - Limited şirket (limited liability)
  - Anonim şirket

Polonya'da ticari faaliyette bulunmak isteyen yabancılar, Limited ya da Anonim Şirket şeklinde bir ticari yapılanmayı tercih etmek durumundadır. Bunun yanı sıra, halihazırda kurulu bir firmanın şubesi ya da temsilciliği şeklinde de kurulum sağlanabilmektedir. Ancak, bu tür yapılanma kapsamında müsaade edilen aktiviteler çok sınırlı kalmaktadır. Şubeler ekonomik faaliyet yürütebilir ancak temsil bürolarının faaliyeti tanıtım ve reklam etkinlikleri ile sınırlıdır.

Polonya'daki Limited Şirket ve Anonim Şirket mevzuatı Türkiye ile birçok yönden benzerlik göstermektedir. Söz konusu firmaların ortaklık yapısında herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Diğer bir ifadeyle, firmanın sahibi, tek bir yabancı olabileceği gibi ortaklık durumunda ise ortakların hepsi veya bir kısmı yabancı olabileceği gibi bir kısmı yabancı bir kısmı Polonya vatandaşı da olabilmektedir.

POLONYA'DA ŞİRKET TÜRLERİ	
Limited Ortaklık	Ticari faaliyetlerini kendi adı altında yürütmek amacıyla iki gerçek yahut tüzel kişi tarafından kurulabilmektedir. Şahıs ortaklığı olup, hukuki kişiliği haiz değildir. Şahıs veya kurumlar gelir vergisine tabi olup, ortakların vergilerini ayrı ödemeleri gerekmektedir. Şirketin, Ticaret Kütüğüne (National Court Register-Krajowy Rejestr Sdowy) kaydettirilmesi gerekmektedir. Kayıt için müracaat illerde bulunan Ticaret Mahkemelerinin ilgili bölümlerine (Trade Register Division) yapılmaktadır.
Limited Anonim Ortaklık	Ticari faaliyetlerini daha geniş ölçekte yürütmek amacıyla iki gerçek yahut tüzel kişi tarafından kurulabilmektedir. Şirket kurma için gerekli asgari sermaye tutarı 50.000 zloti (yaklaşık 16.000 dolar)'dir. Şahıs ortaklığı olup, hukuki kişiliği haiz değildir. Şahıs veya kurumlar gelir vergisine tabi olup, ortakların vergilerini ayrı ödemeleri gerekmektedir. Şirket, National Court Register (Krajowy Rejestr Sdowy) kaydettirilmesi gerekmektedir.

	Yabancılar tarafından bu şirket türünün kurulabilmesi ülkeler arasındaki “karşılıklık” ilkesine bağlıdır.
Limited Şirket	Bir ya da daha fazla gerçek ya da tüzel kişi tarafından iş yapma veya Ticaret Kanununun izin verdiği faaliyetlerde bulunmak üzere kurulabilmektedir. Şirket hukuki kişiliği haizdir. Şirket kurma için gerekli asgari sermaye tutarı 50.000 zloti (yaklaşık 16.000 dolar)’dır. Şirket, görev ve borçlarından tüm mal varlığı ile sorumlu iken ortaklar sorumlu değildir. Şirket kurumlar gelir vergisine tabidir. Şirket, Ticaret Kütüğüne (National Court Register-Krajowy Rejestr Sdowy) kaydedilmesi gerekmektedir. Limited şirket ortakları için Polonya vatandaşı veya yerleşiklik zorunluluğu bulunmamaktadır.
Anonim Şirket	Büyük ölçekli ticari faaliyetler için uygundur. Şirket sermayesi hisse satışı yoluyla temin edilebilir. Yalnızca bir ortağı bulunan limited şirketler hariç bir ya da daha kişi tarafından kurulabilmektedir. Şirket kurma için gerekli asgari sermaye tutarı 500.000 zloti (yaklaşık 161.000 dolar)’dır. Şirket hukuki kişiliği haizdir. Şirket, görev ve borçlarından tüm mal varlığı ile sorumludur. Şirket kurumlar gelir vergisine tabidir. Şirket, Ticaret Kütüğüne (National Court Register-Krajowy Rejestr Sldowy) kaydedilmesi gerekmektedir. Polonya’da sadece anonim şirketler Varşova menkul kıymetler borsasında hisse senetlerini işleme koyabilmektedir.

Yabancılarca şirket kurulması, yetkili kurumlardan müsaade alınması şeklinde bir prosedürü gerektirmemektedir. Ancak yasal bir kişinin yeni oluşturulacak “Joint venture” şeklindeki ortaklığın başlangıç sermayesinin kendi payına düşen kısmı için nakdi olmayan cari varlıklarını (arsa, bina gibi) transfer etmek istemesi halinde Hazine Bakanlığı’ndan izin alınması gereklidir.

#### **Polonya’da Adım Adım Şirket Kurulumu:**

1. Şirketin hukuki statüsünün seçilmesi,
  - Limited Şirket
  - Anonim Şirket
  - Yabancı işletmenin Polonya'daki temsilciliği

**Şirket kurulumunda, aynı isimde Polonya’da başka bir şirket olup olmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir.**

2. Resmi merkezin kurulması,
3. Şirket sözleşmesi veya şirket tüzüğüünün (anonim şirketin kurulması durumunda) imzalanması, noter tarafından tasdik edilmesi,
4. Ulusal Mahkeme Siciline Tescil İşlemleri İstatistik Numarasının (REGON), İstatistikler Başkanlığı tarafından tanımlanması ve Vergi numarasının (NIP) tanınması (bu işlemler tek gışede yapılır),
5. Polonyalı bir bankada hesap açılması,
6. Sosyal Güvenlik Kurumuna (Zakad Ubezpiecze Spoecznych-ZUS) başvuru yapılması (Bu aşama ilk işçinin istihdam edilmesiyle gerekmektedir),
7. Yapılan işlerin türü, yeri ve kapsamı konusunda Ulusal İş Teftiş Kurulu’nun bilgilendirilmesi (Kişisel Verilerin Korunması Teftiş Kurulu),
8. Lisans, izin ve ruhsatların, yapılması öngörülen işlerin türüne bağlı olarak alınması,
9. KDV mükellefiyetinin yetkili Vergi Dairesine tescili.
10. Yeni şirket oluşumunun Resmi Gazete (monitor Sądowy i Gospodarczy) Ticari Sicili’ne ilanı Noter işlemlerini takiben tüm kurulum işlemlerinin tamamlanma süresi 4-6 hafta arasındadır.

## Geçici Oturma ve Çalışma İzinleri

Polonya'da geçici oturma ve çalışma izinleri, 12 Aralık 2013 tarihli Yabancılar Yasasına (114 ve 126. Maddeleri) göre düzenlenmektedir.

Polonya sınırları içerisinde 3 aydan fazla ülkede kalmasını gerektirecek şartları taşıyan işgücüne katılacak ve katılmaya devam edecek yabancılar ve hisselerine veya hisse senetlerine sahip olmadığı bir anonim veya limited şirkette yönetim kurulu üyeliği yapacak, görevine devam edecek yabancılara 3 aydan 3 yıla kadar geçici oturma izni verilebilmektedir. Geçici oturma ve çalışma izinleri uzatılması mümkün olmamaktadır, süre bitiminde tekrar başvurulması gerekmektedir.

Geçici oturma ve çalışma iznine **başvuramayacak yabancılar:**

- Polonya sınırları dışında ikamet eden bir işveren tarafından görevlendirilen çalışanlar,
- Bazı kategorilerdeki gerçek kişilerin ülkeye girişini ve geçici ikametini kolaylaştırmaya yönelik uluslararası anlaşmalarda öngörülen yükümlülükler temelinde Polonya topraklarında ikamet eden, ticari işlem ve yatırım faaliyetleri yürüten, mevsimlik iş yapan kişiler,
- Turizm veya aile ziyareti amacıyla alınan bir vizeye dayanarak Polonya sınırları içinde ikamet eden veya
- Schengen bölgesindeki başka bir ülke tarafından verilen bir vizeye dayanarak, turizm amacıyla veya aile ziyareti amacıyla Polonya sınırları içinde ikamet eden yabancılar geçici oturma ve çalışma iznine başvuramamaktadır.

Geçici çalışma ve oturma izni başvuruları yabancının ikamet ettiği yerin bağlı olduğu Voyvodalık ofisine yapılmaktadır. Örneğin, yabancı Varşova'da ikamet ediyorsa, başvurunun Mazowieckie Voyvodalık Ofisine yapılması gerekmektedir.

Başvurularda 440 PLN damga vergisi, 50 PLN oturma kartı düzenleme ücreti alınmaktadır. Üst düzey yönetici ve yönetim kurulu üyesi kategorisinde başvurularda ise 340 PLN ve 50 PLN oturma kartı düzenleme ücreti alınmaktadır.

Başvuru için gerekli belgelere yönelik olarak Polonya Yabancılar Ofisinin (<https://udsc.gov.pl/en/cudzoziemcy/obywatele-panstw-trzecich/chce-przedluzyc-swoj-pobytw-polsce/zezwozenie-na-pobyt-czasowy/praca/jednolite-zezwozenie-na-pobyt-i-prace/>) web sitesinin ziyaret edilmesinde fayda görülmektedir.

Başvurular yaklaşık 1 ay içerisinde sonuçlanmaktadır. Polonya sınırları içinde geçici oturma izni alan kişilerin seyahat belgesi ile birlikte vizeye gerek kalmadan sınırı çoklu geçiş hakkı bulunmaktadır. Çalışma ve oturma izninde yer alan işverenin/hizmet edilen firmanın değişmesi durumunda tekrar izin başvurusu yapılması gerekmektedir.

İzin başvurusu reddedilen veya iptal edilen kişilerin 30 gün içerisinde Polonya topraklarından ayrılması gerekmektedir.

*Kaynak: T.C. Varşova Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği*